EILANDSRAAD VAN ARUBA

Notulen 1968 No. 15

NOTULEN

van de openbare vergadering van de Eilandsraad

op vrijdag 20 december 1968 des ochtends om 9.00 uur.

Behandelde onderwerpen:

VOORZITTER: O.S. Henriquez, Gezaghebber.

SEKERETARIS: A.J. Booi, Sekretaris van het eilandgebied.

Aanwezig zijn de leden: D.C.Mathew, B.R.Werleman, D.Tromp, V.Kock, G.A.Oduber, E.R.Finck, H.R.Dennert, L.A.I.Chance, J.A.C.Alders, O.Croes G.F.Croes, C.E.Lacle, D.G.Croes, M.Croes, A.M.Arends, C.Yarzagaray, E.M. de Kort, D.I.Leo, J.Maduro, C.B.Boekhoudt, A.Werleman, alsmede de gedeputeerde T.Leest.

DE VOORZITTER: Ik open hierbij deze vergadering van de Eilandsraad en heet U allen van harte welkom.

1. Goedkeuring van de notulen van de openbare vergadering van: 20 maart 1968 en 11 april.1968.

DE HEER H.R.DENNERT: Mijnheer de Voorzitter, bij het worstelen van deze notulen is mij een kleine tikfout opgevallen. Op bladzijde 84 in het betoog van de heer F.L.Maduro staat in de derde zin: "Na promer instancia lo mi kier a referi na aanbiedingsbrief den cual a ser duna di conocer cu e nihiliteitspositie di e begroting na fin di aña ta f.3.000.000,--". Volgens mij moet het woord nihiliteitsppsitie "liquiditeitspositie" zijn.

DE VOORZITTER: Mijnheer Dennert, wij zullen het controleren op de tape en zo nodig zullen wij dit corrigeren.

Zonder hoofdelijke stemming worden de notulen van 20 maart 1968 en 11 april 1968 goedgekeurd.

2. Ingekomen stukken:

a. Verslag omtrent het Werklieden Pensioenfonds over 1967.

Op voorstel van de Voorzitter wordt dit stuk voor kennisgeving aangenomen.

b. Kerst- en nieuwjaarswensen van de N.V.Aruven.

DE VOORZITTER: Er zijn sinds de oproeping van deze vergadering meerdere kerstkaarten binnengekomen gericht aan de Eilandsraad. In plaats ten aanzien van de kaarten te wachten tot ze op ingekomen stukken staan van de volgende openbare vergadering van deze Raad wil ik U goedkeuring vragen dat de Sekretaris alle kaarten die gericht zijn aan de Eilandsraad meteen beantwoordt. Uiteraard komen ze dan toch ook nog op de ingekomen stukken van de volgende vergadering en zodoende duurt het te lang voordat ze beantwoord worden.

Op voorstel van de Voorzitter wordt dit stuk voor kennisgeving aangenomen.

3. Brief van de heren G.A.Oduber en J.A.C.Alders dd. 4 november 1968 houdende mededeling van hun ontslagname als leden van de Commissie ter bestudering van de mogelijkheden tot uitbreiding van de eilandelijke autonomie.

DE HEER C.YARZAGARAY: Señor Presidente, mirando e importancia di e mocion cu a worde tuma pa instala e comision di autonomia dia 20 di november 1967, considerando cu awor ta mas o menos un aña y algun dia cu e comision aki a worde instala nos a haya un carta di P.P.A. dirigi na Raad caminda nan ta duna Raad di conoce cu nan representantenan ta tuma nan retiro di e comité di autonomia. Esaki ta un punto di importancia y mi ta kere cu nos no por tuma un carta asina pa kennisgeving y nos kier reacciona riba djéle pasobra ta e Raad aki a duna aprobacion pa nos por a instala e comité pa studia e autonomia y cambionan den e constitucion politica.

Den e carta aki varios puntonan a worde trece padilanti y nan a tuma 6 punto na consideracion.
Nan promer punto ta e seriedad di e comité. Di dos punto nan ta papia di comentarionan cu nan a haci den nan reunionnan aki den y asina nan ta sigui cu otro puntonan ariba declaracionnan di nos diputado y otro hendenan cu a haci remarcanan cu ta completamente fuera di e discusion aki y completamente fuera di locual e intencion di Raad e tempo ey tabata den instalamento di e comité pa autonomia. E razonnan aki mi ta comprende.
Nan ta razonnan formula politicamente pa no tin comprendemento positivo ariba un responsabilidad cu Raad den su totalidad a pone den man di un grupo pa asina trece un rapport responsabel. Anos miembronan di Raad a spera cooperacion di tur partida manera tempo cu e comité aki a worde instala y nos a spera un resultado positivo. Mirando e carta aki cu gusto lo mi kier tende for di e partida concerni un clarificacion mas en cuanto e puntonan stipula aki riba y e motibonan cu nan ta pone aki riba y kiko a pone nan tuma nan retiro y cu esaki ta e sistema cu un decision di Raad den su mayoria ta worde reconoce. Cu esaki mi ta spera algun comentario y un mihor splicacion en cuanto esaki.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, kisas lo Bo no bay accepta e proposicion aki como cu e ta bay en contra di e Reglement van Orde. Oficialmente Bo a cera e promer ronde di miembro Yarzagaray pero toch lo mi kier a pidi Bo pa duna Señor Yarzagaray e oportunidad pa lesa e resolucion di Partido Patriotico Arubano - ainda den promer ronde, Señor Presidente.

DE HEER C.YARZAGARAY: Señor Presidente, ta straño pa mi cu mi tin cu lesa henter e resolucion. Mi no ta weita punto di Señor Croes, Señor Presidente.

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, e dos miembronan di e comision, así yama, comision di autonomia representando e fraccion di Partido Patriotico Arubano, Señores Alders y Oduber, a dirigi un carta na Presidente di Eilandsraad dia 4 di november 1968 na unda cu nan ta tuma nan retiro for di tal comision a base di un resolucion tuma den un reunion di Partido Patriotico Arubano. Den e partij-raad ey teni dia 12 di november e aña aki e partido a bin na e resolucion manera ta contene den e carta aki cu e argumentonan stipula den 6 punto aki pakiko e partido aki mester stop di duna su cooperacion na e comision aki.
Señor Presidente, permiti mi, maske cu tur hende a haya copia di djéle pa lesa e carta aki. Ta necesario pa mi haci esey pasobra no ta nos a trece e argumento aki awe mainta sino ta Arubaanse Volks Partij a trecéle.

De Partijraad van de Partico Patriotico Arubano (P.P.A.) in vergadering bijeen op zaterdag 2 november 1968;

overwegende,

1. dat in de openbare vergadering van de Eilandsraad van 20 november 1967 de P.P.A. bij de instelling van de commissie ter bestudering van de mogelijkheden tot uitbreiding van de eilandelijke autonomie te goeder trouw zijn volledige medewerking heeft gegeven, daar de wens tot meer autonomie een zeer belangrijke aangelegenheid is, die grondige studie vereist en dat Aruba er recht op heeft dat dit degelijk en serieus wordt aangepakt;
2. dat in de openbare vergadering van de Eilandsraad van 26 januari 1968 de P.P.A. bij monde van zijn fractieleider met klem heeft gewaarschuwd, dat het werk van de commissie door de dilettanterige aanpak een farce dreigt te worden en dat in verband daarmede de P.P.A. zich genoodzaakt voelt zich ernstig te beraden of hij aan de werkzaamheden van deze commissie kan blijven deelnemen;

3. dat gebleken is dat ondanks deze ernstige waarschuwing van de P.P.A. de commissie bijna 1 jaar na haar installatie geen enkele positief resultaat heef opgeleverd. Integendeel dat het werk van deze commissie sterk werd doorkruist door diverse verklaringen, onder andere door die van gedeputeerde D.G.Croes in Nederland om Aruba maar direct onder Nederland te laten ressorteren, waardoor hij het koloniale tijdperk via een achterdeur weer zou willen introduceren.
4. dat als duidelijk bewijs van het falen van de commissie een lid hiervan aangewezen door het Bestuurscollege steunende partijen zijn ontslag heeft genomen;
5. dat onomstotelijk is komen vast te staan, dat onder het mom van "meer autonomie voor Aruba" de partijen, die momenteel het Bestuurscollege van Aruba in handen hebben, geen middel ongebruikt laten om het volk een rad voor de ogen te draaien. Dat deze tactiek blijkbaar nodig is om de aandacht van de Arubaanse bevolking af te leiden van de feitelijke onmacht en onkunde, die door de huidige bestuurders zo dikwijls ten toon worden gespreid;
6. dat de P.P.A. aan deze gang van zaken geen medewerking kan en mag verlenen;

besluit:
met ingang van heden 2 november 1968 zijn medewerking aan de zogenaamde Autonomie-commissie te beeindigen.

Oranjestad, 3 november 1968.

Señor Presidente, ya den e reunion di 20 di november 1967 cu e comision aki a worde instala nos a bisa cu nos lo tuma parti na djéle pero nos ta spera cu e comision aki lo bay traha seriamente.
Durante e aña cu a pasa, Señor Presidente, no solamente Raad sino henter Aruba y henter Antillas ta puntra ki resultado tin te awor, despues di un aña di e comision aki. Te awe ainda nada.
Señor Presidente, aparte di e 6 puntonan aki cu nos partida a tuma na consideracion pa cual nos a haya nos obliga di deshaci nos mes for di e comision aki, tin hopi mas punto. Por ehempel, unda e seriedad di e comision a keda? Unda e seriedad di su presidente a keda cu en relacion cu un reunion publico di Eilandsraad aki den cual ami como lid di Raad a haci algun pregunta, e presidente di e comision aki a nenga di contesta e preguntanan aki bisando cu e ta aki den como miembro di Raad y no como miembro di e comision. E a bin na acuerdo cu mi cu lo mi haci e preguntanan aki por escrito na djéle. Despues di e reunion ey mi a mandé e preguntanan aki dirigi na dje via Bo, Señor Presidente.
Te awe ainda mi no a haya contesta ariba e preguntanan aki. Mi a haci nan por escrito.
Señor Presidente, mas prueba ta cu un miembro di e comision ey cu a worde nombra door di e partidanan cu ta sostene e Bestuurscollege aki tambe a haya necesario pa sali for di e comision pasobra nan ta tumé haci mucha chikito. E a ripara esey hopi liher y e no a para warda mas. Tempran e a weita cu ta coy loco nan ta haci cunéle y e a dicidi di retira.
Señor Presidente, te awe nada a bin for di e comision aki.
Pesey anto nos no por sigui den e comision aki cu no ta haciendo nada te ainda en cuanto trabao. Te aki den promer ronde, Señor Presidente.

<u>DE HEER A.WERLEMAN</u>: Señor Presidente, en coneccion cu e carta aki cual tambe ta haci un atake fuerte riba nos partida y partidanan di comision nos ta desea di haci e siguiente declaracion.
"Union Nacional Arubano, Partido Independiente Arubano en Partido Revolucionario di Obrero wensen de volgende verklaring af te leggen.
- dat zij diep bewust zijn van hun mede verantwoordelijkheid om de reeds verworven autonomie van de eilandgebieden die mede door

verschillende grote strijden is verkregen het Statuut, Staatsregeling en Eilandenregeling, te blijven handhaven.
- dat zij steeds willen medewerken om de zelfstandigheid van Aruba te behouden en waar nodig deze uit te breiden langs democratische weg en met gebruikmaking van alle geoorloofde middelen en dat zij niet zullen medewerken om deze zelfstandigheid te beknotten;
- dat de verklaring van de P.P.A., dd. 3 november 1968, dient te worden beschouwd als een poging om hun eigen tekortkomingen en onmacht tegenover de overige Regeringspartijen in Curacao te verwerken en om de hoogste belangen van Aruba ter zijde te zetten en tevens als een afschuiven van hun verantwoordelijkheid tegenover de Arubaanse bevolking op de handhaving van onze eilandelijke autonomie te helpen waarborgen.

Zij spreken de hoop uit dat de commissie ter bestudering van de mogelijkheden van uitbreiding van de eilandelijke autonomie haar werkzaamheden, desnoods ook zonder de Partido Patriotico Arubano, met voortvarendheid zal voortzetten en dat zij spoedig met een verantwoord rapport met aanbevelingen zal komen om de zelfstandige behartigingen van de Arubaanse belangen, speciaal op economisch, financieel en staatkundig gebied, uit te breiden.

Namens de drie samenwerkende partijen,

A.Werleman,
M.Croes,
J.Maduro.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, lo mi ta masha cortico.
E declaracion cu mi colega Señor Werleman a caba di lesa ta carga mi aprobacion. Señor Presidente, mi no ta kere cu despues di un aña den e comision un grupo por bisa cu e otronan no ta haci nada.
Esey tabata e unico solucion pa core bay. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER D.TROMP: Señor Presidente, di mi banda mi kier haci solamente dos pregunta chikito.
Durante reunion di dia 20 di november 1968 Eilandsraad a aproba un suma di f.50.000,-- pa trabao di e comision. Con ta para cu e suma ey?
E t'ey ainda of cual parti a worde gasta caba?
Tambe, Señor Presidente, mi kier a puntra ki dia nos por spera e rapport di e comision. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.A.C.ALDERS: E hecho cu Señor Yarzagaray a pidi un reunion pa papia tocante e retiro di Señor Oduber y mi persona for di e comision así yama comision di autonomia, séguramente tabata cu un solo intencion, esta pa awe nan por bin hunga politica barata aki den.
Dia cu Señor Figaroa a pidi retiro for di e mesun comision Señor Yarzagaray y su compatriotanan berde a desaproba e proposicion di e banda aki pa haci e ingekomen stuk ey un punto di agénda.
Awe e mes Señor Yarzagaray ta bin aki den pa trata di hunga politica barata en cuanto retiro di dos persona cu voluntariamente a pone nan mes disponibel pa traha na bienestar di e comision y voluntariamente atrobe por retira si acaso nan ta haya motibonan basico pa retira.
Esaki no ta un motibo di organisacion di e comision solamente sino retironan di principio di nan fraccion - esta Partido Patriotico Arubano.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER G.F.CROES: Señor Presidente, for di principio caba, ora cu e comision di autonomia a worde nombra miembronan di partidanan di gobierno tabata duda di e frankesa y sinceridad di e partida di oposicion cu nan lo bay duna un cooperacion 100% den e comision aki. Nos duda pronto despues ya a worde comproba como cu e mes miembronan aki kendenan a bay di acuerdo pa forma un comision pa studia e posibilidad pa mas autonomia

pronto despues a haya e orde cu nan mester vota pa centralisacion di cierto leynan y pa cambionan den Eilandenregeling. Despues nan no por a scapa nan curpa como cu ya nan tabata den e comision pero nan tabata buscando un palo pa dal e cacho. Despues nan ta haya e motibo den e declaracion di Presidente di Arubaanse Volks Partij cu e ta prefera - bij wijze van spreken pasobra e no a bisa ningun momento cu e ta prefera pa Aruba bira un colonia di Hulanda - si berdaderamente Aruba mester worde trapa door di Corsow, anto mihor lasonan directo cu Hulanda unda cu seguramente lo tene cuenta cu democracia y e deseonan di pueblo Arubano. Señor Presidente, esey tabata e unico motibo di partida di oposicion cu nan awor a sali for di e comision pa mas autonomia.
Nos no a spera nada otro, Señor Presidente. Di principio caba nos a duda di nan sinceridad y pronto despues, ni un luna, ata nan den e comision pa studia mas autonomia pa mas decentralisacion, y nan mes ta bay di acuerdo pa cambionan den Eilandenregeling pa mas centralisacion y menos autonomia pa Aruba.
Pesey, Señor Presidente, nos, partidanan di gobierno a bin cu e mocion. Esey tabata un di e puntonan di Partido Patriotico Arubano pa mas autonomia pero despues di morto di nan difunto lider nos a mira cu nan no ta tene nan na nada mas y te hasta nan a kibra e fundeshi cu nan a traha nan partida riba djé. Nan no a tene ningun consideracion cuné.
Locual mi kier a bisa anto, Señor Presidente, ta cu nos no a spera nada otro. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, over deze zaak zelf wil ik niet spreken, maar ik wil alleen maar voor de record stellen - ik kan mij vergissen - dat het voorstel tot wijziging van de Eilandenregeling dat door de Regering aan het Bestuurscollege van Aruba werd verzonden geschiedde op een datum voordat de autonomie commissie vastgesteld werd. Ik mag mij vergissen maar ik geloof dat het belangrijk is voor de record dat wij dus niet na vaststelling van de autonomie commissie de Eilandenregeling wijziging ontvingen van de Regering. Ik geloof dat de Landsregering haar voorstel verzond aan het Bestuurscollege van Aruba met verzoek voor haar advies en commentaar tot wijziging van de Eilandenregeling en pas daarna heeft deze Eilandsraad dus de zogenaamde autonomie commissie vastgesteld. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER C.B.BOEKHOUDT: Señor Presidente, mi ta haya si despues di un aña no tabatin ningun resultado positivo di e comision aki, e dos miembronan di Partido Patriotico Arubano, Señores Oduber y Alders, tambe ta carga falta - esta si nan no ta autor di esaki. Si nan tabatin "guts" nan por a scirbi Raad y avisa Raad di cualkier mal entendimiento cu por ta existi den e comision y invita Raad pa tuma pasonan pa drecha e situacion. Kisas ta temor di haya desaprobacion di nan camaradnan na Corsow.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER D.C.MATHEW: Mijnheer de Voorzitter, ik neem aan dat toen de commissie in het leven werd geroepen door de Raad deze Raad niets anders verwachtte dan dat deze commissie binnen zeer korte tijd futbaar werk zou kunnen verrichten. Helaas is dit niet gebleken. Het is gebleken dat deze commissie een zeer steriele commissie is.
Mijnheer de Voorzitter, de motieven in de brief van de heren Alders en Oduber zijn zeer duidelijk en verder behoeft er helemaal geen betoog om hierover commentaar te leveren.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Figaroa heeft zich ook teruggetrokken uit deze commissie. Weliswaar heeft de heer Figaroa aan de kranten doorgegeven dat dit gedaan werd om organisatorische redenen maar iedereen weet dat dit niet zo is.
Het is een publiek geheim.

De heer Werleman weet het ook want de heer Figaroa heeft een verslag aan de heer Werleman uitgebracht dat het niet om organisatorische redenen was, maar omdat hij dit tijdverspilling vond.
Zoals hij gezegd heeft, heeft hij nooit zo'n onkunde meegemaakt bij het hanteren van de Voorzitter zijn hamer.
Mijnheer de Voorzitter, iedereen weet dat de hele commissie eigenlijk rekent op één persoon en dat is de heer Kuiperi.
De heer Kuiperi is met verlof gegaan en de commissie is direkt in slaap gevallen. De heer Kuiperi is inmiddels teruggekomen dus ik verwacht nu dat er verder aan dit rapport gewerkt zou kunnen worden.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: De heer Tromp heeft namelijk twee vragen gesteld: hoeveel geld is er al uitgegeven en wanneer kunnen wij het rapport verwachten. Het was mijn bedoeling om de gedeputeerde van Financiën te vragen, indien hij op de hoogte is, hoeveel geld er uitgegeven is en dan had ik de Voorzitter van de commissie willen vragen om te antwoorden op de tweede vraag. Daarna is de eerste ronde afgesloten.

DE HEER G.A.ODUBER: Punt van orde, Mijnheer de Voorzitter, Ik geloof dat de Voorzitter, het geachte lid Arends, in het verleden heeft verklaard dat hij hier niet zit als Voorzitter van de commissie. Dus als hij wil spreken dan moet hij als raadslid spreken en daarna volgt de gedeputeerde.

DE VOORZITTER: Ik heb geen bezwaar. Ik heb het eigenlijk zo niet gezien. Ik heb gedacht om te vragen aan de Voorzitter of hij bereid was om daarop te antwoorden en als hij geen bezwaar had dan had ik ook geen bezwaar. Het ligt helemaal aan de heer Arends. Ik dacht dus dat het normaal was want er zijn vragen gesteld en nu komen wij aan de antwoorden. Er waren dus twee vragen gesteld waarvan ik dacht dat één daarvan door de gedeputeerde van Financiën beantwoord zal worden en de andere door de Voorzitter van de commissie als hij daartoe bereid is. Ik dacht dat dat de normale procedure zou zijn. Ik kan het ook omdraaien en de heer Arends eerst laten spreken.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, ik wil duidelijk weten dat wanneer er gesproken wordt in de eerste ronde de heer Arends spreekt als lid van de Raad en dat betekent dat elk lid dat nog niet in de eerste ronde gesproken heeft alsnog de kans kan krijgen anders wijzigt U het Reglement van Orde.

DE VOORZITTER: Zo had ik het dus niet gezien. Ik had de heer Arends willen vragen te antwoorden niet als raadslid maar als Voorzitter van de commissie. Maar als de Raad het anders ziet dan verander ik mijn standpunt.
Ik wil even de heer Arends zijn standpunt vragen.
Mijnheer Arends, bent U bereid als Voorzitter van de commissie te antwoorden?

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, manera mi a bisa un biaha caba mi no kier a papia como Voorzitter di e commissie. Esaki tabata solamente pa motibo cu e señornan di Partido Patriotico Arubano y e otro miembronan a yega na un agreement cu nos lo no papia riba nada cu worde discuti den e comision ey y tampoco nos lo no duna ningun noticia na prensa. Pero en coneccion cu e direccion cu e cos aki ta tuma mi ta kere cu awe lo mi duna un rapport te asina leuw cu mi por como miembro di Raad y eventualmente tambe como President di e comision.

DE VOORZITTER: Ik wil de Raad dan voorstellen om de heer Arends eerst te laten antwoorden en dan aan te nemen dat hij spreekt als raadslid en dan eventueel de eerste ronde voort te zetten voordat de gedeputeerde antwoordt.

DE HEER H.R.DENNERT: Mijnheer de Voorzitter, wij kunnen het Reglement van Orde niet gaan veranderen.
De heer Arends spreekt hier als raadslid. Hij mag de functie als Voorzitter gebruiken als hij wil maar niet uitsluitend als Voorzitter.
Wij zijn hier niet om hem te interpelleren.

DE VOORZITTER: Ik geloof heren, dat wij nu spijkers op laag water aan het zoeken zijn, want als de heer Arends die raadslid is geen Voorzitter was van de commissie dan was er nu geen discussie. Ik geloof dat wij niet kunnen ontkomen aan het feit dat de heer Arends raadslid is en Voorzitter van een commissie door de Raad benoemd. Ik wil de heer Dennert er op wijzen dat er geen sprake is van een verslag van de commissie. Het gaat alleen maar om het antwoorden van enkele vragen die gesteld zijn. Als de Raad geen bezwaar heeft wil ik thans doorgaan en de heer Arends het woord geven als raadslid en als Voorzitter van deze commissie, want anders heeft het geen zin dat hij spreekt en ik zal dan de eerste ronde voortzetten als er behoefte aan is.

Het woord is aan de heer A.Arends.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, den promer ronde lo mi ta masha cortico. Unicamente lo mi kier trece padilanti en coneccion cu e pregunta di Señor Tromp tocante di e placa asina leuw cu ami sabi nada a worde gasta.
Señor Tromp a puntra si e comision ta existi. Mi kier contesta cu sí, té ainda e comision ta existi y e ta trahando. Nos tin un voorlopig rapport, Señor Presidente, y nos ta trahando riba djé y asina cu e bira definitief nos lo presenté na Raad. Te aki den promer ronde, Señor Presidente. Si mas pregunta bin den segundo ronde cu gusto lo mi contesta nan. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, solamente mi kier a expresa cu mi ta masha contento cu miembro di Raad Albertico Arends a atene di un manera zakelijk den su contestacion y di otro banda mi ta kere cu e punto di agenda aki ta papia pa su mes y no tin mester di discusion mas leuw. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, bij de instelling van deze commissie werden verschillende adviseurs bij de commissie gevoegd.
Ik geloof ook dat twee advocaten aangewezen werden als adviseurs voor deze commissie. Ik wil het Bestuurscollege vragen of het Bestuurscollege mij kan mededelen of deze advocaten voor hun werkzaamheden werden betaald.
Als zij betaald werden wil ik vragen hoeveel het Bestuurscollege tot nu toe aan deze advocaten voor hun werkzaamheden heeft betaald.
Als die mensen werkzaamheden verrichten dan moeten zij betaald worden van de f.50.000,-- die de Raad beschikbaar heeft gesteld voor werkzaamheden van deze commissie. Ik denk niet dat de Voorzitter of welk lid dan ook de mandaten tot uitbetaling zo maar uit kan geven. Dit moet geschieden door het Bestuurscollege. Gaarne wil ik een antwoord hieromtrent.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER D.I.LEO: Señor Presidente, ami tambe lo kier ta corto pa nos no mester bay den detayenan. Ya hopi orador promer cu mi a papia riba hopi punto caba. Señor Presidente, mi ta sigur cu si e dos personanan aki tabata sinti algo pa Aruba nan lo a sigui den e comision y bringa pa nos por haya algo.

Ta tristo cu nan mester a bay for di djêle pero sin nan nos ta haci un mihor trabao. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER E.M. DE KORT: Señor Presidente, mi tin solamente un pregunta cortico. Mi kier a sabi cu promer cu e dos miembronan Oduber y Alders a tuma retiro si nan tabata atende reunionnan di e comision regularmente. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER H.R.DENNERT: Mijnheer de Voorzitter, ik wil ook een vraag stellen. Werden de vergaderingen van deze commissie behoorlijk opgeroepen?

DE HEER V.KOCK: Mijnheer de Voorzitter, ik wil graag weten hoeveel vergaderingen er geweest zijn sinds de oprichting van deze commissie?

DE VOORZITTER: Wij kunnen de eerste ronde nu afsluiten. Ik constateer dan dat er weer vragen gesteld zijn nadat de heer Arends enkele vragen beantwoord heeft en dit was juist de reden waarom ik de procedure had voorgesteld om eerst de eerste ronde af te sluiten want nu zal de heer Arends moeten gaan antwoorden voor de tweede maal in de eerste ronde met het gevaar dat de eerste ronde weer wordt voortgezet. Dus nu ziet U waarom ik de eerste ronde had willen afsluiten voordat het raadslid/ Voorzitter van de commissie antwoordde. Mag ik daarom vragen om te voorkomen dat wij verkapte eerste, tweede en derde ronde krijgen in de eerste ronde, laten wij nu de eerste ronde afsluiten en dat de heer Arends nu gaat spreken, zij het als raadslid of als Voorzitter van de commissie en dan ook dat de gedeputeerde spreekt namens het Bestuurscollege.

DE HEER G.A.ODUBER: Punt van orde, Mijnheer de Voorzitter. Ik kan mij niet helemaal instellen met Uw werkwijze vanwege het feit, zoals degelijk naar voren gebracht werd door de heer Dennert, dat dit geen interpellatie is van de commissie. Er zijn vragen gesteld die kunnen normaliter in de tweede ronde beantwoord worden. Ik geloof niet dat de noodzaak bestaat dat de Voorzitter van de commissie de plaats inneemt van het College in deze zaak. Dit is een agenda-punt zuiver en alleen over het ontslag aanvrage van twee leden van de commissie.

DE VOORZITTER: Mijne heren, het gaat alleen om een werkwijze en ik wil de beslissing laten aan de Raad. Wat stelt U dan voor, Mijnheer Oduber?

DE HEER G.A.ODUBER: Laat de raadsleden doorgaan met spreken en daarna antwoordt de gedeputeerde in de tweede ronde.

DE HEER G.F.CROES: Mijnheer de Voorzitter, het Reglement van Orde is vastgesteld door de Raad en kan gewijzigd worden door de Raad maar ik geloof dat de regerende partijen met U akkoord kunnen gaan om de heer Arends...........

DE VOORZITTER: Ik geloof dat de zaak nu zeer ingewikkeld wordt. Ik wil de raadsleden verzoeken om te spreken wanneer zij het woord worden gegeven anders wordt dit een warboel. Ik heb helemaal geen bezwaar de werkwijze te wijzigen. Ik wil de heer Croes alleen even op wijzen dat de Raad inderdaad bevoegd is om het Reglement van Orde te wijzigen maar niet op dit moment. Maar omdat ik vind dat de Raad het laatste woord moet hebben ten aanzien van hun eigen werkwijze wilde ik het aan de Raad voorleggen ter beslissing.
De heer Oduber stelt om gewoon door te gaan met de eerste ronde.
Ik heb helemaal geen bezwaar.

Dat betekent dus dat de heer Arends pas in de tweede ronde antwoord geeft op de vragen die gesteld zijn in de eerste ronde.

DE HEER G.A.ODUBER: Mijnheer de Voorzitter, ik zou haast zeggen dat mocht na de tweede ronde bepaalde vragen naar voren komen die de heer Arends niet geantwoord heeft dan is hij vrij, indien hij dit wil, deze vragen te beantwoorden.

DE VOORZITTER: Mijnheer Oduber, nu spreekt U Uwzelf tegen, want U hebt gezegd dat hij spreekt als raadslid. Ik moet U eerlijk zeggen dat ik helemaal niet eens mee ben met de procedure die U voorstelt, maar ik ben bereid mij neer te leggen als de Raad zich hiermee akkoord gaat.
Dit is niet de manier van werken. Er is een eerste ronde geweest en de vragen worden beantwoord en dan kunnen wij overgaan tot de tweede ronde. Ik stel nogmaals voor om tenzij er nog sprekers zijn voor de eerste ronde, dat als er vragen gesteld zijn in de eerste ronde die nog niet beantwoord zijn, antwoord wordt gegeven respectievelijk door het raadslid/Voorzitter de heer Arends en het Bestuurscollege.

DE HEER H.R.DENNERT: Mijnheer de Voorzitter, ik kan mij nog steeds niet mee verenigen. De autonomie-commissie is hier niet terzake geroepen om verslag uit te brengen of om antwoord te geven. In een vorige vergadering is het al gebeurd dat de heer Arends geen antwoord wilde geven.
Hij excuseert zich door te zeggen dat hij niet zou spreken en nu wil hij plotseling wel spreken. Ik geloof niet dat dit de juiste procedure is, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Het spijt mij maar ik ben het niet met U eens, Mijnheer Dennert. Het Bestuurscollege kan nooit op de hoogte zijn van vragen die gesteld worden over interne aangelegenheden met leden van de commissie. Het Bestuurscollege zou algemeen wel op de hoogte kunnen zijn als er een rapport was uitgebracht aan het Bestuurscollege, maar dat kan ook niet want het rapport wordt uitgebracht aan de Eilandsraad. Ik geloof, dat U de zaak verkeerd ziet. Wanneer de Raad een commissie uit de Raad benoemt dan is het heel normaal dat deze commissie verslag uitbrengt aan de Raad, desnoods ook mondeling in een vergadering.

Zijn er nog sprekers voor de eerste ronde? Zo niet, dan is het woord aan de heer Arends raadslid/Voorzitter van de commissie om de vragen te beantwoorden die gesteld werden in de eerste ronde voor zover nog niet beantwoord.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, Señor Kock a puntra cuanto reunion a worde teni. Diez reunion a worde teni.
Señor Mathew a bisa cu e a spera dia cu e comision aki a worde forma cu den corto tempo nos lo a bin cu trabaonan masha fructuoso. Tambe e a bisa cu esaki ta un steriele commissie. Señor Presidente, e comision a traha. Si e ta steriel esey mi ta laga completamente pa cuenta di Señor Mathew. Tambe e a bisa cu e comision a cay na soño. Esey no ta berdad. Tur esnan cu te ainda ta miembro di e comision aki ta bon lanta.
Señor de Kort a puntra si tur miembro tabata atende regularmente e reunionnan. Señor Presidente, aki nos mester bisa cu hopi duele cu no ta asina. No tur tabata atende regularmente. Mi ta spera cu mi a contesta tur e preguntanan haci, y si tin algun cu mi por a lubida cu gusto lo mi contesta nan.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, en cuanto e preguntanan di mi colega Domi Tromp y Leo Chance tocante e placa pa e comision aki mi por participa Raad cu té na e momento aki - mi a informa na Financiën - nada a worde paga ni tampoco Eilandgebied no a haya ningun cuenta pa paga en cuanto e trabaonan di e comision pa mas autonomia. Masha danki.

DE HEER C.YARZAGARAY: Señor Presidente, weitando con e situacion a bay den promer ronde, weitando bruhamento cu tabatin con Raad mester bay riba e carta aki mi por a constata tambe algun observacionnan haci y contestanan caminda Señor Osbaldo Croes a lesa e resolucion di Partido Patriotico Arubano mencionando punto pa punto aki den y kiko ta nan punto di bista en cuanto e comision di autonomia.
Punto número 1 di esaki ta papia di seriedad. Seriedad por ta palabra hopi biaha pero hecho mayoria bes e no ta.
Tocante segundo punto e a bisa cu su fraktie-leider den reunion di dia 26 di januari a haci observacionnan caba en cuanto e comision di autonomia.
Señor Presidente, dia 20 di november 1967 e mocion a pasa. Dia 3 di januari 1968 e comision a worde nombra pa Señor Presidente y a worde enstala como tal.
Dia 26 di januari di e mesun aña fraktie-leider di Partido Patriotico Arubano a bin haci comentario y a papia masha pesimista ariba trabao di e comité. Ta solamente un reunion a worde teni riba dia 15 di januari. Ta con despues di 20 dia ya caba Partido Patriotico Arubano por trece un conclusion y bisa cu e comision di autonomia no ta traha manera mester ta?
Den punto numero 3 caminda Señor Croes ta menciona den e carta cu Señor Dominico Guzman Croes a haci un declaracion na prensa na Hulanda cu tambe ta stroba e comité di autonomia. Mi kier pone un cos cla aki den.
Señor Dominico Croes, a pesar di ta politico na promer lugar ta un diputado di Territorio Insular di Aruba. Di dos e ta un miembro di Raad. Nos aki como politico no por stipula ningun regla kiko cada un di nos aki den ta papia en cuanto declaracionnan politica. Esaki no ta bay di acuerdo cu e puntonan cu nan a trece padilanti. Kier meen cu e puntonan aki ta tegenstrijdig cu e belang di autonomie commissie.
Esaki ta personanan cu ta haci nan declaracion y si nos kier haci comentario ariba locual Partido Patriotico Arubano a haci den corantnan - lesa La Prensa tempo cu autonomie commissie a worde nombra, lesa critica cu nan a haci cu Señor Arends ariba capacidad di President di e comision. Tur eseynan e fraccion di Arubaanse Volks Partij a comprende cu ta un derecho politico di cada partida di haci nan comentario y scirbi cuanto nan kier contra e comision di autonomia. E comision aki no tin nada di haci cu ningun declaracion politica. E ta un comision independiente nombra pa Raad y pa pueblo di Aruba.
Aki nos ta weita un otro remarca tocante punto 5. E ta mescos cu numero 3 cu ta un punto politica cu ta derecho di cada un di nos pa expresa nos mes, nos punto di bista politica, no en cuanto e comision di autonomia. E no ta un comision politica. E ta un comision den cual tur partida ta tuma parti.Corda esaki bon.
No bruha dos cos pareuw.
Señor Alders kende ta un miembro di e comité a bisa cu nos ta haci politica barata. Si Señor Alders ta barata den su politica esey ta su asunto. E ta menciona mas leuw tambe cu Señor Figaroa a tuma retiro. Señor Figaroa a tuma retiro y nos no a bin na Raad. Naturalmente nos no a bin na Raad y ningun hende no a tene reunion pa papia riba Señor Figaroa su retiro. Señor Figaroa a worde reemplasa pa Señor Werleman den e comision. Esaki ta un cambio di un miembro di un partido pa un otro miembro. Asina ta cu Señor Werleman a tuma e posicion di Señor Figaroa.
Señor Finck ta pensa cu e cambionan den Eilandenregeling a bin promer cu e comision a worde instala. Si mi no ta kiboka e cambio a bin poco tempo despues cu e partidanan di Aruba a nombra un comité di autonomia. Aki nos ta weita e puntonan cu ta contra-aresta otro. Nos ta predika algo y nos ta haci otro, manera Partido Patriotico Arubano ta haciendo. E cambio di Eilandenregeling ta un cambio cu a bay asina leuw di kita locual nos tabatin caba, e reedsverkregen recht di autonomie, cu ta un

uitholling di nos autonomia aki na Aruba sin cu ningun momento e Raad aki por a spreek su mes uit riba e cambionan aki siendo cu e partida di P.P.A. ta apoya Gobierno Central formando un posible cambio den Eilandenregeling y ta tumando parti den e autonomie commissie. Si nan en berdad tabatin un tiki e responsabilidad na e momento cu e Landsregering, cu nan ta apoya, a bin cu cambio, nan por a usa un tiki di seriedad y sinceridad door di bisa cu nos tin un comité na vigor aki na Aruba y cu nos kier warda pa mira kiko e comité kier haci pa nos tur aki den por aproba e cambionan aki cu ta na interes di Aruba. Pero nan ta hungando dos baraha. Nan ta hunga un baraha aya banda y nan ta please aki banda politicamente y ta yega e momento cu e waya aki no ta wanta mas y e ta bula.
Ya mi a trece diferente punto padilanti cu ta mustra cu e interes cu Partido Patriotico Arubano tabatin den e autonomie commissie ta masha limita. Ta duel mi di bisa pero e pueblo di Aruba a pone nos como representante di e isla aki caminda conhuntamente nos tur a haci un decision pa bay studia y bin cu proposicionnan completa pa progreso di nos isla. E politica di e partida ta hunga un interes mas grandi cu e politica di e pueblo y esaki no tabata intencion di e comision aki tempo cu nos tur aki den a nombré.
Mi por conclui cu lo siguiente. Weitando e situacion actual, weitando con e comité aki ta traha y con Partido Patriotico Arubano, en bes di duna e cooperacion, en bes di traha responsabel nan ta cuminsa kibra henter e trabao di e comision di autonomia. Nos no a reacciona riba djé. Nos por a bin den Raad aki cu mayoria di gobierno y bisa cu e corantnan ta scirbi politica en cuanto e comision di autonomia y nos por a tuma un decision aki den y saca Partido Patriotico Arubano for di e comision di autonomia pa nan mal hecho. Y esey mi ta kere cu Partido Patriotico Arubano a spera cu nos partidanan di gobierno lo a tuma un paso asina pa saca nan for di e comision di autonomia. Nos no por saca Partido Patriotico Arubano for di e comision di autonomia pasobra nos hunto cu Partido Patriotico Arubano a dicidi ariba un mocion pa nombra e comité ey. Nos no kier hunga ningun politica barata manera Señor Alders a bisa, di bay tuma represaillesnan politica contra un comision cu tin un responsabilidad grandi. Esaki ningun momento ta intencion di e fraccion aki y mi no ta kere cu ningun momento ta intencion di Partido Patriotico Arubano. Esaki ta e politica cu Partido Patriotico Arubano kier saca curpa awor door di a hunga dos rol.
Nos presidente di e comision tambe ta raadslid. Señor Arends tambe ta miembro di Staten. E ta un politico. Kier meen cu su actividad como Presidente di e comision di autonomia no tin nada di haci cu su actividad politico. E no ta haci ningun declaracion na ningun prensa como Presidente pasobra esaki no tin nada di haci cu e comité. E ta liber como representante di pueblo di expresa su mes na interes general di pueblo - no como Presidente di e comité.
Esaki ta mas o menos e conclusion cu mi tin di e carta aki caminda cu Partido Patriotico Arubano kier bruha e decision grandi. Laga nos considera e punto aki bon. Ora cu pueblo di Aruba pone nos aki y nos ta tuma un decision nos tin cu wanta nos mes na dje y no core pa nos responsabilidad. Pesey ta interesa mi pa nos sinta hunto aki pa nos weita kiko ta para di e discursonan cu a worde teni dia 20 di november 1967 caminda un decision tan grandi a cay pa Aruba. Laga nos lubida e pasado. Laga nos weita kiko ta bay worde haci den futuro en cuanto esaki. Esaki ta un cos - e comision - den cual e Presidente tin e bevoegdheid pa nombra otro personanan debida eyden. Pero segun e carta di Partido Patriotico Arubano nan no ta interesa mas di bay den e comision di autonomia y esey ta diferente cu e carta di Señor Figaroa. Tur hende tin nan derecho na un momento dado di tuma su retiro for di cualkier comité, pero no como partida manera a worde haci aki den.

Cu esey, Señor Presidente, mi ta kere cu ami por a pone mi punto masha cla awe aki den y en cuanto e reunionnan cu a worde teni mi ta kere cu Señor Arends lo duna un splicacion mas extenso - si ta posibel - riba con e comité kier a traha den un aña.
Pero mi kier bolbe bisa con Partido Patriotico Arubano por a conclui dia 26 di januari 1968, despues cu e comision a worde nombra dia 3 di januari 1968, cu e comité no ta sirbi. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER E.R.FINCK: Punt van orde, Mijnheer de Voorzitter.
Ik zou graag een antwoord op mijn vraag willen krijgen wat betreft het voorstel van de Landsregering tot wijziging van de Eilandenregeling.

DE VOORZITTER: Wij hebben de stukken niet hier bij ons dus wij kunnen daar niet zo maar antwoord op geven, maar ik heb de Sekretaris verzocht om zijn kantoor op te bellen. Als U geen bezwaar hebt zullen wij zodra wij de inlichtingen hebben ontvangen U daarop antwoord geven.

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, naturalmente como miembro di Raad ta imposibel pa mi contesta pregunta na nomber di Bestuurscollege, pero voor de record mi kier bisa cu definitivamente Gobierno Central a manda e carta pa Bestuurscollege di Aruba en cuanto e proposicionnan pa cambio den Eilandenregeling, dias promer cu e Raad aki a nombra e comision di autonomia. Esey ta djies voor de record.
Señor Presidente, Señor Yarzagaray a haya necesario pa bin cu poco mas detayes en cuanto e punto aki cu mi a papia di dje awe mainta.
Señor Yarzagaray kier bisa cu e comision no ta un comision politica.
Señor Presidente, un comision institui door di un Raad cu ta compone miembronan completamente politico mester ta un comision politica.
E cos aki ta draai riba politica completamente, Señor Presidente.
Señor Presidente, mi ta tende cu lo tabatin 10 reunion di e comision durante un aña y pico.
Mi a tende tambe cu no ta tur e miembronan tabata atende na tur e reunionnan. E presidente di e Comision tambe ta miembro y lo mi kier sabi cuanto reunion a worde yama door di e President cu e mes no a presenta y e a laga e miembronan para pafor di e porta di sala di reunion sin habri e porta pa nan por sinta.
Ta sorto di cosnan asina tabata pasa den e comision ey.
Den nos resolucion di partida na unda nos a bisa cu nos lo ta verwacht e seriedad den e comision aki, Señor Yarzagaray a bisa cu berdaderamente seriedad ta un palabra pero hecho ta otro.
Ta precisamente pesey nos a bisa delanta cu nos ta spera seriedad den e comision aki. Ta un di e factornan cu a pone nos fraccion traha hunto den e comision aki. Ta un comision pa studia autonomia pa e isla aki y nos a verwacht cu lo ta un comision cu lo bay traha cu sinceridad y seriedad. Pero di seriedad den e comision aki no a resultá ñada te awe ainda. Cu nos a resona voz di partida caba dia 26 di januari en cuanto e comision aki, Señor Yarzagaray ta puntra con ta posibel pa asina tempran despues di nombramento di e comision aki Partido Patriotico Arubano por bisa cu e comision no ta sirbi.
Precisamente, Señor Presidente. Si Señor Yarzagaray por a lesa e notulen di e reunion e dia ey e ta haya e motibonan pa cual pasobra nos a hala atencion di e comision aki caba e dia ey.
Un otro punto cu mi no por ta di acuerdo cu Señor Yarzagaray at all ta unda e kier separa e declaracion di Señor Dominico Croes como diputado den exterior en cuanto autonomia di Aruba y e kier bisa cu esey ta completamente apart di e comision y cu Señor Croes ta diputado y miembro di Raad y e ta liber pa bisa kiko cu e kier. Señor Presidente, Señor Croes, segun mi por a lesa den corant, ta presidente di Arubaanse Volks Partij actualmente y cualkier declaracion di un politico,

especialmente president di un partida mester haya nos àtencion.
Nos mester tene cuenta cu esey. Nos no por bisa cu nos ta bay laga esey para pa cuenta di e persona ey, Señor Presidente.
Diputado Betico Croes a bisa awor ey cu Señor Guzman Croes a bisa cu si ta pa Aruba worde trapa door di Corsow.......

DE HEER D.G.CROES: Punt van orde, Señor Dominico Croes no a bisa; corantnan a scirbi.

DE HEER O.CROES: Mi ta papia di locual diputado Betico Croes a bisa awor ey y Señor Yarzagaray tambe a bisa esey. Pues dos colega di Señor Dominico Croes a bisa esey. Pues dos colega di Señor Dominico Croes a bisa awor ey cu e a bisa cu e ta prefera si Aruba bay bao di Hulanda y no bao di Corsow. Ora cu e a bisa asina naturalmente tur politico cu ta wak e cos aki cu seriedad mester reacciona riba djé.
E promer reaccion cu bo ta haya, ta kiko e partida aki kier haci.
E kier pone Aruba bao di Hulanda atrobe? Haciendo esey Aruba lo bira un colonia atrobe, Señor Presidente, manera e provinciën na Hulanda ta bao di Gobierno Central di Hulanda.
Señor Presidente, nunca nos no por traha hunto cu un partida cu ta haci semehante declaracionnan den exterior.
Señor Presidente mi amigo Daniël Leo a bisa awor ey cu sin e miembronan di Partido Patriotico Arubano e comision ta sigui traha. E a bisa cu e ta spera cu e comision lo cuminsa traha, pasobra e comision no a traha ainda. E no a haci nada ainda. Nos no a weita nada ainda. Mi no ta kere cu ta necesario pa nos sigui debati riba e puntonan chikito aki.
Te aki, Señor Presidente.

DE HEER A.WERLEMAN: Manera nos por a constata masha poco cos constructivo tocante e punto aki ta worde papia. Mi tin cu lamenta tambe cu hopi miembro no ta duna bastante balor na e asunto aki cu e merece. Mi ta sigur cu nos tur kier pa Aruba haya mas autonomia. Mi no ta kere cu ta husto pa nos laga e cos aki bay perdi - esta e trabao enorme cu nos a logra door di e gran politiconan den pasado. Pesey mi kier a pidi cooperacion di tur esnan cu tin bon boluntad y cu ainda tin algun sentimento pa autonomia pa nos Aruba. Esnan cu ta sinti ainda cu Aruba no tin bastante autonomia - esey nos no por nenga - esunnan mester sigui lucha, no necesariamente den comision pero cada un di su mes forma. Un ta traha den comision, e otro ta traha den Landsregering y otronan ta traha door di critica den corant pero basta cu e ta positivo. Si nos tur haci esey mi ta sigur cu nos tur a contribui nos parti y asina nos por logra hopi.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, no tabata mi intencion awe mainta di papia hopi pero tanto cos a worde bisa, especialmente en coneccion cu e carta aki, cu no ta necesario. Tin hopi bruhamento den e punto aki.
Ami tambe por a lanta 5 of 6 biaha cu punt van orde, pero mi no ta weita unda mi por yega cu esey. Mi ta kere cu esaki ta bin mas tanto pasobra tur hende kier ta ultimo orador. Ora yega nan contestacion tur hende cu e haci punt van orde ta bolbe bin cu otro cos.
Papiando di seriedad mi ta kere cu esakinan ta e tipo di seriedad cu nos no mag tin aki den. Mi ta sinti mi un poco bergonsa. Mi ta costumbra di sinta den comisionnan of sociedadnan cu hendenan grandi cu ta pensa manera hende grandi y actua manera hende grandi. Al fin y al cabo ta pueblo nos ta representa aki den. Nos ta lesa e declaracionnan di partijraad di Partido Patriotico Arubano y tin varios punto cu manera Bo sabi, papel ta duna tur loke bo pone riba dje. E no ta protesta, ni morde, ni bringa. E declaracion ta bisa entre otro, "om de aandacht van de Arubaanse bevolking af te leiden van de feitelijke onmacht en onkunde".

Señor Presidente, un homber masha famoso kende a muri hopi aña pasa, Señor Henry Ford, a yega di bisa, papiando di capacidad, si bo cumpra un persona pa locual bo ta kere cu e bal y bo bendé pa loke é ta kere cu é bal e diferencia lo ta hopi grandi. Capacidad ta mescos, Señor Presidente. Cada un di nos ta purba bisa cu e otro no ta capabel.
Si bo wak é bon, nos ta igual. Tin un otro cos aki den cu no ta bunita segun mi. Nan a bisa cu Señor Kuiperi cu no ta miembro di Raad y por lo tanto no por defende su mes, tin e comision lanta. Mi ta haya esey un ofensa na su adres. Ta hacidor di desorden e ta? Ta wekker e ta?
Esaki no ta pas. Pero ta costumber di oposicion di acusa otro hende di un of otro cos den bunita palabranan pasobra nan no ta aki den pa defende nan mes.
Señor Yarzagaray a bisa awor ey cu Partido Patriotico Arubano ta hunga dos rol. Mi kier hala su atencion cu no ta berdad. Un rol so nan ta hunga, esta e orde cu nan haya.
Papiando tocante di seriedad mi mester bisa cu ta depende kiko nan ta yama seriedad. Personalmente mi a weita masha hopi hipocresía aki den. Ora cu un comision pa autonomia ta worde nombra di e personanan cu accepta un posicion den un comision asina mester worde spera cu nan ta haci nan parti. Loke nan ta contribui ta importante. Mi no por saca mi mes ora mi ta miembro di un comision door di bisa cu e otronan no kier. Tambe den e carta aki tin poni como si fuera e partidanan na poder ta gaña pueblo etc. etc. Señor Presidente, autonomia of mas autonomia por worde sintí door di hopi hende. Nos ken ta Arubiano lo sinti mas hopi. Forsosamente nos mester tin mas cariño pa loke ta di nos. Ami no por sinti mas hopi pa Corsow cu mi ta sinti pa Aruba. Algun miembro a trece padilanti awe mainta cu e cos cu yama Antillas ta algo ficticio.
Nos no conoce e cos cu yama Antillas como tal. Tin mas cu 40 miya di awa cu ta parti e dos islanan aki for di otro. Tin hopi tipo di autonomia. Tin mental, tin fisica. Mi no ta kere cu ta un crimen pa un Arubiano of un Curazoleño sinti tanto pa su isla te bisa, dicidi, haci y deshaci den su mes lugar. Mi ta apoya nan. Si acaso un persona por a declara cu e ta prefera di weita Aruba bao di Hulanda y no bao di Corsow mi no ta necesariamente eens cuné. Mi punto di bista tocante autonomia ta bien conoci. Ta e mesun punto di bista cu mi tabatin na aña 1950. Por ta cu e ta un poco mas madura awe pasobra mi tin mas edad. Mi ta mas convenci awe di e weganan tras di e pantaya. Mi ta mas convenci awe cu cada biaha cu nos permiti un cambio chikito worde haci den nos Eilandenregeling nos ta bay atras un paso den esclavitud.
Señor Presidente, tur pueblo kier ta liber. Nos tambe. Mi no ta rechasa esunnan cu no ta Arubiano. Alcontrario. Mi ta kere cu ta nan deber di coopera cu nos pa nos autonomia. Pero mi no ta kere cu mester cambia kiesreglement ora cu mi sabi cu na Bonaire 30% ta vota bij volmacht.
Mi no ta kere cu Bonaireanonan ta conoci como hendenan cu tanto cent cu ta bay cu vakantie of mi no ta kere cu tur e hendenan den e tempo ey ta sufri asina tanto cu nan no por a bay vota. Pa mi ta un indicacion cu algo ta hole stinki un caminda y sigur e no ta na Aruba.
Mi no ta kere cu door cu dos a bandona e comision aki nos mester gasta hopi tempo. Al fin y al cabo no ta fin di mundo. Ta dos persona, capas por cierto y nunca lo mi kier duda di nan capacidad, cu no kier forma parti mas di e comision. Pero, Señor Presidente, tin asina hopi hende Arubiano capas cu sentimiento Arubiano na pecho y dispuesto pa haci esaki. Pakiko nos ta persisti na discuti cu dos a tuma nan retiro?
Si en caso Raad no por haya hende, a pesar di cu e ta un oferta, gustosamente lo mi hacié pasobra pa Aruba mi tin hopi tempo.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER D.TROMP: Señor Presidente, permiti mi na promer lugar referi na loke mi colega Apolonio Werleman a bisa. Francamente bisa, Señor Presidente, su palabranan tabata pa mi poco palabranan bon y sano cu nos a tende aki den awe mainta. E a bisa cu no solamente aki den pero cada un di nos na su manera segun su alcansa mester traha pa duna Aruba mas autonomia. Refiriendo na e contesta di Señor Lacle, diputado, unda cu e ta bisa cu te awor aki e suma di f.50.000,-- ta intacto, mi kier bisa cu mi ta contento y mi ta spera cu e miembronan di e comision y tambe e conseheronan huridico lo sigui traha pro Deo pa nos Aruba haya mas autonomia. Mi ta spera cu otro aña e suma aki lo ta intacto ainda y kisas e ora ey Eilandsraad por cambia su destino, por ehempel pa otro aña nos duna e hendenan di Werkverschaffing un kerstbonus husto.
Señor Presidente, Señor Arends ta papia di un voorlopig rapport.
Mi kier a pidi, si ta posibel, si e miembronan di Raad por haya sikiera e voorlopig rapport pa asina cu mas atencion y mas interes nos por sigui e curso di e progreso di e comision. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.A.C.ALDERS: Señor Presidente, mi no kier referi ningun momento na acusacionnan pa motibo cu no ta prudente pa nos bin hunga politica aki den, manera Señor Yarzagaray y diferente otro di su coleganan ta haci.
Tampoco mi no kier referi na e insinuacion di Señor Boekhoudt unda e ta yama Señor Oduber y mi persona como si fuera cu nos ta autor di e fracaso di e comision di autonomia.
Señor Presidente, sí mi kier referi na e palabranan di Señor Julio Maduro kende a expresa su mes den tal forma bisando cu e ta duda di e capacidad di e dos miembro di Partido Patriotico Arubano.......

DE HEER J.MADURO: Punt van orde, Mijnheer de Voorzitter. Mi a bisa cu mi no ta duda.

DE HEER J.A.C.ALDERS: En todo caso, esey mi ta laga pa cuenta di Señor Maduro.
Señor Presidente, lo mi kier haya dos contesta categoricamente for di Bestuurscollege. Mi kier a puntra cuanto reunion a ser yama y teni door di e Presidente di e comision di autonomia desde dia 2 di november te dia cu e dos miembronan di e fraccion aki a retira for di e comision. Tambe mi kier a puntra Bestuurscollege cuanto reunion Señor Werleman a atende desde cu e a ser nombra como miembro di e comision aki.
Señor Presidente, mi ta spera cu nos lo no haya tende e disconan bora caba di e diferente miembronan di fraccionnan cu ta apoya Bestuurscollege. Segun mi nos mester pone un punta na e discusionnan aki pa motibo cu e motibonan cu e fraccion aki a trece padilanti en cuanto retiro di e dos miembronan di Partido Patriotico Arubano ta preto riba blanco y mi ta kere cu mester respeta opinion di un partido mescos cu nos ta respeta principionan di hopi partidanan. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Inmiddels zijn de inlichtingen binnengekomen over de vraag die de heer Finck gesteld heeft in de eerste ronde en waarop wij niet meteen antwoord konden geven. Het is gebleken dat de brief van de Minister-President waarbij het ontwerp werd voorgelegd aan het Bestuurscollege dateert van 22 september 1967. De autonomie commissie werd aangesteld op 3 januari 1968.

DE HEER G.F.CROES: Señor Presidente, acerca di loke mi a bisa den promer ronde mi kier a bolbe expresa cu ta un decepcion grandi pa nos pa weita un partido cu basta tempo tabata den gobierno y cu seguramente ariba base economico lo a trata di hiba Aruba padilanti, awor cu ta trata pa duna

Aruba mas derecho den constitucion, e partida ey a bula afor y no ta forma parti mas di e comision.
Tempo cu e mocion a worde pasa den Raad aki e mocion a worde treci asina padilanti pa tur partidanan politico por a tuma parti aden. Lastimamente awe nos ta weita cu un parti mester worde exclui.
Pero, Señor Presidente, nan mester ta contento cu nos a duna nan e oportunidad cu nan a yega asina leuw cu nan mes a pidi nan retiro. Si e personanan aki cu ta representando oposicion a sigui boycotea e reunionnan di e comision anto nos mes lo a bin cu e proposicion pa saca nan for di den e comision. Ora cu Partido Patriotico Arubano a propone pa Señor Oduber y señor Alders tuma parti den e comision e decision ey a duna mi un sentimiento di satisfaccion pasobra conociendo Señor Oduber antes, hunto cu mi persona den un agrupacion politica, hopi biaha nos a intercambia di idea. E tempo ey ami y mas miembro den Raad aki a ripara cu Señor Oduber ta na fabor di mas autonomia pa Aruba. E tempo ey e tabata contra e partida cu awe e ta forma parti di djé. Pero den mi mes mi a pensa cu e por a drenta eyden pa trece cierto cambionan. Esaki no ta un atake personal pero sí mi kier a bisa cu e decepcion den su persona ta masha grandi.
E no a logra ningun cambio den su partida sino su partida a logra cambio den djé. Tocante e hoben Alders mi kier bisa cu é ta un persona ambisioso pero mi no sabi si e a drenta cu un cierto ideal den Partido Patriotico Arubano. Sí nos por constata den e papelucho di Hubentud Patriotico Arubano cu ora cu nan a splica e doel di Partido Patriotico Arubano, nan a laga e mes autonomia a base di e rapport van Poelje completamente afor. No ta nada straño, Señor Presidente.
Señor Presidente, e mes agrupacion ey a worde forma pa Jonckheer y awe nan ta tratando pa en bes di sigui cu e concepto manera Partido Patriotico Arubano a worde funda, pa mas autonomia pa Aruba, nan ta purba introduci un lucho Antiyano. Mi no tin nada contra esey si e ta ariba un base economico, Señor Presidente. Pero manera Señor Maduro a bisa e nomber Antiyano ta algo ficticio.
Señor Presidente, por ta si cu e comision a introduci un cierto presentiegeld pa e hendenan aki pa cada reunion cu nan asisti, kisas awe ainda nan lo no a pidi nan retiro. Pero mi ta contento, Señor Presidente, cu nan a sali afor. Mi ta contento cu nos no a bin cu e proposicion tampoco pa saca nan afor. Pero si nan a tarda poco nos lo a saca nan afor. Hunto cu Señor Maduro awe mi ta bisa cu pa mas autonomia pa Aruba nos tur mester tin tempo. Un lucha pa bo pueblo ta algo di mas sagrado cu tin. Si nos mester hacié desinteresadamente nos mester dedica tur nos tempo pa esey. Si acaso - esaki ta na direccion di e comision di autonomia - mester di mas cooperacion di gobierno, si acaso mester di mas placa, si acaso na e momento aki mester busca abogadonan for di Hulanda, e comision lo tin henteramente e cooperacion di gobierno.
Mi persona a drenta politica na promer lugar pa weita Aruba dirigi pa yiunan di tera y e mes yiunan di tera ey cu un sentimiento pa Aruba lo bringa pa mas autonomia pa Aruba. Si acaso tin papiamento cu por bisa cu dia cu nos a forma e comision pa autonomia tabata un propaganda politica, awe ami ta bisa cu en todo caso Arubaanse Volks Partij, y mi ta sigur cu combinacion tambe no a hacié pa ningun propaganda politica. Na e momento cu Arubaanse Volks Partij ta usa esaki solamente pa propaganda politica, si Arubaanse Volks Partij no ta bringa sinceramente pa mas autonomia pa Aruba, anto mi persona lo no ta den politiek mas.
Manera mi a bisa awor ey na direccion di e comision, haci di awor padilanti tur suplica cu boso tin y si nan mester di un cierto cooperacion di gobierno, mi por bisa di awor caba cu gobierno gustosamente lo coopera den tur sentido.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, zoals ik reeds zei in de eerste ronde zal ik mij niet mengen in het debat. Ik zou haast willen zeggen dat het mij betreurt dat wij hier ruim twee uren spreken over zaken waarover wij reeds in vorige vergaderingen hebben gesproken. Maar, Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van hetgeen het lid G.F.Croes gezegd heeft in de eerste ronde wil ik het volgende opmerken. Het is mij opgevallen dat de heer Croes, voor wie ik respect en eerbied heb als raadslid, even afstand heeft gedaan van parlementair gebruik en gesproken heeft over Jonckheer . Ik geloof, dat het prettig zou zijn als wij hier spreken met alle eerbied voor anderen.
De heer Croes heeft gesproken over het feit dat nadat de autonomie commissie hier gekozen zou zijn men opdracht heeft gegeven aan ons om te komen met een wijziging van de Eilandenregeling en naar aanleiding daarvan heb ik de vraag gesteld - voor de record - en het antwoord was dat het Bestuurscollege van Aruba op 22 september 1967 een voorstel heeft gekregen om advies van de Landsregering wat betreft wijzigingen van de eilandenregelingen. Ruim drie maanden later, 3 januari 1968, werd toen pas de autonomie commissie ingesteld. Ik wil niet verder uitwijken. Ik wil alleen rechtzetten hetgeen de heer Croes vanmorgen heeft voorgesteld. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER C.B.BOEKHOUDT: Señor Presidente, sabiendo ki poco interes Partido Patriotico Arubano tin pa pueblo di Aruba, considerando cu Partido Patriotico Arubano ta actua solamente pa stroba e bon trabaonan di nos Bestuurscollege, manera a worde comproba varios biaha caba aki den Raad, considerando tambe cu Partido Patriotico Arubano su representantenan no a actua cu bon boluntad den e comision aki y teniendo na cuenta cu representantenan di Partido Patriotico Arubano den Staten a aproba cambionan den Eilandenregeling sin cu nan a warda resultado di e comision, mi ta opina cu e accion di e dos miembronan Señores Oduber y Alders, pa sali for di e comision aki ta algo beneficioso pa e comision y en particular pa Aruba. Awor e comision por traha adecuadamente.
Mi ta desea nan exito, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: De heer Arends heeft in de eerste ronde twee keer gesproken. Ik wil dus voorstellen om U dus deze spreekbeurt alleen te geven in de tweede ronde. Dan hoeft U niet twee keer te spreken.
Ik wil hieraan toevoegen, mocht er nog vragen zijn van bepaalde zijde waar geen antwoord op is gegeven door de Voorzitter van de commissie tevens raadslid en mocht er nog vragen zijn waarop het Bestuurscollege geen antwoord kan geven omdat zij niet beschikt over de inlichtingen, dan wilde ik de Raad voorstellen om ten aanzien van die vragen dat ik als Voorzitter namens U de vragen schriftelijk stuur aan de Voorzitter van de betrokken commissie en hem antwoord vraag op deze vragen.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, den e eerste ronde tur e preguntanan cu a worde haci cu tabata concerni mi persona mi a trata di contesta nan na un manera masha zakelijk.
Ta duel mi cu den tweede ronde politica a worde hunga y mi ta haya mi obliga di adapta mi mes na e situacion cu a presenta den segundo ronde. Señor Osbaldo Croes a puntra cuanto reunion a worde yama door di e Presidente y cu e miembronan di comision tabata para pafor durante cu tabatin reunion. Nunca ami no a weita ningun hende pafor durante cu nos tabatin reunion.
Tambe Señor Osbaldo Croes a bisa cu e comision no ta haci nada y cu no tin ningun resultado. Señor Presidente den promer ronde mi a bisa cu nos a tene 10 reunion. Esey ta berdad. Nos por a tene mas hopi reunion pero pa motibo cu hopi biaha ora nos yama e miembronan, especialmente esunnan di fraccion di Señor Osbaldo Croes, nan ta ocupa of nan no por of nan tin algo di haci.

Pa prueba esaki lo mi kier trece padilanti cu di e 10 reunionnan cu a worde teni Señor Oduber y Señor Alders, cada un di nan a asisti na 4 reunion. Den cuatro reunion nan no tabata hunto tampoco.
Den dos reunion so nan tabata hunto.
Señor Presidente, for di dia promer di juli té e ultimo reunion cu nos a tene dia 31 di oktober, ningun di dos tabata presente na ningun di e reunionnan. E ultimo reunion cu nan a atende tabata dia 27 di juni.
For di e dia ey nan no a duna nan cooperacion pa tene ningun reunion.
Cu esaki mi ta kere cu mi a aclarea e asunto ey bon. Riba e pregunta cuanto reunion Señor Werleman a asisti despues cu e a tuma parti como miembro di e comision aki mi por contesta cu asina leuw cu mi sabi e a asisti na tur e reunionnan.
Biniendo bek riba e renuncia di e dos cabayeronan aki mi kier bisa cu mi no sabi si e motibonan cu nan a menciona ta e motibonan berdad cu nan a tuma retiro for di e comision aki. Por ta cu ta e carta cu nos a manda nan dia promer di december. Cu permiso di Señor Presidente mi kier a lesé.
E carta ta fecha dia promer di november y dirigi na Señores Oduber y Alders, dos miembro di Partido Patriotico Arubano cu tambe ta miembro di e comision.

"Mijne heren,
In een gisteravond gehouden vergadering van de autonomie-commissie waarin U beiden wederom en zonder bericht afwezig waren werd besloten, zoals ook bij de vergadering van 17 oktober 1968, aan de waarnemend Sekretaris op te dragen U te verzoeken U duidelijk uit te spreken of U voornemens bent nog medewerking te verlenen aan de werkzaamheden van de commissie. U wordt bij deze uitgenodigd om U zo spoedig mogelijk hieromtrent uit te laten aangezien U mede verantwoordelijk bent voor de goede gang van zaken in de commissie".
Asina ta, Señor Presidente, en coneccion cu tur e argumentonan cu nos a tende cu e comision no a traha y cu e comision ta drumi, aki nos ta weita ta ken ta drumi. E comision ta traha. Pero manera mi a bisa hopi reunion no por a bay door pasobra cu nan no tabatin tempo pa asisti na e reunionnan. Pesey e voorlopig rapport di e comision te ainda no ta completo.
Señor Tromp a pidi si nan por a haya un copia di e voorlopig rapport. Riba esey mi por bisa cu lo mi trece esaki den e proximo reunion di e comision y si e miembronan ta di acuerdo pa nos entrega e rapport ey cu mucho gusto lo mi haci esey.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, atrobe lo mi ta masha cortico riba e asunto aki. Via bo persona mi kier a comenta en breves palabras riba loke diputado Gilberto Francios Croes a caba di papia di mi persona.
Mi kier a bisé unicamente cu ami sí no ta decepciona di su persona.
Pasobra conociendo Señor Gilberto Francios Croes manera mi conocé mi no a spera di dje nada otro sino arogancia y e fanatical actitud cu e a demostra te awe aki den Raad.
Señor Presidente, di loke Señor Albertico Arends a papia en cuanto asistencia na e reunionnan mi kier a limita mi unicamente na dos punto.
Señor Presidente, lo mi tabata kier haya inzage, firmá pa e Presidente y Sekretario di e comité aki, tur reunion cu a worde teni debidamente di e comite di autonomia. E ora ey nos lo weita ta ken a asisti na unda y pakiko y kiko otro a worde haci den e comision aki.
En cuanto e carta cu supuestamente a worde fechá dia promer di november mi ta kere cu ta masha straño pero tanto Señor Alders como mi persona a ricibie te dia 5 di november. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER H.R.DENNERT: Señor Presidente, mescos cu Señor Julio Maduro mi kier pidi Bo disculpa cu mi a lanta fuera di orde pa pidi punt van orde. Pero mi ta keda sí na mi punto di bista cu e manera cu Abo kier a dirigi e reunion aki cu mi no ta di acuerdo cuné. Mi ta contento cu esaki a worde drecha den tweede ronde.
Tambe mi kier protesta energicamente contra e dicho di Señor Betico Croes ora cu e a bisa cu si podiser tabatin un presentiegeld pa e reunionnan di e autonomie-commissie awe Señores Alders y Oduber lo ta miembro ainda. Esaki ta un ofensa personal na e dos cabayeronan aki y manera Señor Oduber a describi, di e caracter di Señor Betico Croes awor ey, nos por a spera esey so. Tabata facil pa ofende hende aki den.
Tabata facil pa lanta ofensanan personal contra di e miembronan di Raad of contra nan familia of contra di ken cu ta. Esey ta mustra e debilidad politico y e debilidad personal di e persona ey.
Señor Presidente, mi ta di acuerdo cu Señor Julio Maduro ora cu e a bisa cu un wega ta worde hunga aki den ta kende tin e ultimo palabra. Pero mi no ta kere cu nos banda a cuminsa cu e praktijk aki. Semper den tur punto cu bin aki den Raad nos ta esunnan promer cu ta lanta pa papia. Awe Señor Yarzagaray a lanta promer pasobra é a pidi e punto aki.
Pero den tur punto cu lo bin den e reunion aki nos lo lanta promer pa papia. Nos no tin miedo pasobra nos ta trece argumentonan pa cual nos no mester tin miedo pa contestacion, excepto ora cu nan bin na ultimo momento cu insultonan manera Señor Croes a haci awor ey.
Señor Presidente, Señor Yarzagaray a tira un discurso y mi tin sigur cu é ta sincero.
Pero e discurso di Señor Yarzagaray ta net e discurso cu un di nos por a tene pa pone enfasis riba e hecho cu nos no ta forma parti mas di e comision di autonomia.
Señor Yarzagaray ta bisa cu un hende de vez en cuando ta politico, de vez en cuando e ta miembro di Raad, de vez en cuando e ta rechtspersoon, pero mi no ta di acuerdo cu esey, Señor Presidente, Un hende cu ta miembro di Raad, cu ta miembro di un partida politico cu a ser eligi aki den pa via di un cierto programa politico cu e a pone dilanti di pueblo, e hende ey mester tin un rumbo special den su bida, un rumbo estrecho cu e a pone dilanti pueblo. Señor Yarzagaray ta bisa cu nos ta actua diferende cu nos ta predica. Alcontrario, Nan ta actua diferente cu nan ta predica.
Y e hecho cu un diputado den exterior ta haci cierto declaracionnan cu ta seguramente en contra di loke e comision ta haci, unda ta para den e resulucion, "met behoud van de banden in de Nederlandse Antillen", anto esaki ta un cos serio, Señor Presidente, E presidente di un partida cu ta tuma parti na e comision aki ta declara un cos cu no ta para den e opdracht di e comision. Den e comision no ta representa persona. Partida politica ta representa den e comision. Ta partidanan politico ta nombra e miembronan cu lo worde nombra door di Abo, pa e comision.
Pesey Partido Patriotico Arubano a dicidi, pa via di e falta di seriedad y sinceridad di contrincantenan den e comision aki, di sali di e comision. aki.
Señor Maduro a bisa cu papel ta carga tur cos y cu ta para "onmacht en onkunde". Señor Presidente, e papel mester a carga mas. Mester a ser agrega "onwaarachtigheid en onoprechtheid".
Señor Presidente, ora bo tin un partida politica manera Arubaanse Volks Partij cu ta pone den su programa socialisacion di belasting y bo ta haya tur e representantenan den Staten di Nederlandse Antillen ta vota contra esaki esey ta onwaarachtig y onoprecht, Señor Presidente.
Asina nos ta haya tur clase di ehempel unda e hendenan aki ta papia un cos y haci diferente. Pesey nos no por sigui tuma parti den un comision cu e hendenan cu no ta sincero. Manera e declaracion di Union Nacional Arubano/Partido Independiente Arubano/Partido Revolucionario di Obrero ta bisa, nos no ta bira lomba pa nos responsabilidad pa cu e pueblo Arubiano.

Alcontrario, pasobra nos tin responsabilidad pa cu e pueblo Arubiano. Nos no por sigui tuma parti na un comision unda cu tin hende ta traha sin sinceridad.
Mas leuw nan ta papia cu nos a cambia Eilandenregeling y cu Aruba a perde autonomia. Den un conbersacion priva Señor Yarzagaray a bisa den presencia di Minister Tromp y Minister Jonckheer cu e no tin nada contra di e cambionan aki.........

DE HEER C.YARZAGARAY: Punto di orde, Señor Presidente, locual mi a bisa den e bespreking ey no ta ter sprake aki. Mi no a haci ningun declaraxion publico. Mi opinion y opinion di Arubaanse Volks Partij ta conoci den Staten riba autonomia.

DE HEER H.R.DENNERT: Mi ta comprende esey, Señor Presidente, pero esey a pasa toch.
Señor Presidente, e hendenan aki no ta sincero y nan falta sinceridad y juist pasobra nos tin e responsabilidad pa cu e pueblo Arubiano nos ta haya bon na e momento aki di sali for di e comsion. Ora nos ta haya tur sorto di declaracion di un diputado y di Presidente di e comision aki y cu otro miembronan di nan mes partida ta distancia nan mes for di e comision, nos no por traha asina. Pesey nos a retira for di e comision aki. Esey no kier meen cu nos partida ta contra pa Aruba haya mas autonomia. Alcontrario. Partido Patriotico Arubano semper lo sigui lucha pa Aruba haya mas autonomia. Naturalmente e forma den cual Aruba lo haya mas autonomia esey ta e diferencia di opinion entre e partida di e banda ey y nos partida. Pero nos lo sigui traha aki den y afor pa Aruba haya mas autonomia. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Van de zijde van het Bestuurscollege is er geen behoefte aan beantwoording van verdere punten. Mochten er nog punten zijn die niet beantwoord zijn, dan zal ik conform mijn eerder voorstel deze vragen schriftelijk voorleggen aan de Voorzitter van de zogenaamde autonomie-commissie waarna de Raad zal worden ingelicht. Ik meen dat wij hiermede gekomen zijn aan het einde van de behandeling van dit agendapunt. Thans gaan wij over tot agenda-punt 4.

4. Brief van het Bestuurscollege dd. 6 november 1968 houdende mededeling van de reactie van de Raad van Ministers van het Koninkrijk op de motie van de Eilandsraad van 26 januari 1968. (Ag.no. 997; bijlage 1968 no. 79).

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, mi kier a constata algo en cuanto e punto aki. Pa nos fraccion a keda claramente comproba door di e carta di Su Excelencia Minister Bakker di Reino Hulandes cu e argumentonan cu nos a trece dilanti den e reunion di dia 26 di januari di e aña aki ora cu nos tabata trata e mocion cu a worde accepta door di Raad ta exactamente e mes punto di bista di nan. Cu otras palabras, nos argumento e dia ey tabata cu e fraccionnan cu ta apoya Bestuurscollege kier argumenta pa pidi Gobierno Hulandes haci uso di e articulo 70 di Staatsregeling pa forma un comision na unda nan mester actua si acaso autonomia di e isla lo worde menasa. Nos lo mustra riba e punta cu tin articulo 88 di Staatsregeling cual ta duna e autorisacion ey. Esey anto, Señor Presidente, ta solamente un aclaracion chikito cu mi kier a haci pa comproba cu nos argumento den e reunion ey tabata sano y manera nos Staatsregeling di Antillas ta stipula.

DE HEER A.WERLEMAN: Señor Presidente, naturalmente locual e carta di e Minister Hulandes Señor Bakker ta comproba pa nos ta cu nan ta interpreta e dos garantianan cu ta poni den articulo 88, esta cu mester 2/3 parti di Staten pa aproba un cambio den Eilandenregeling.

E otro punto ta cu e cambio ey mester di aprobacion di Gobierno Hulandes. Pero tambe a keda comproba cu Gobierno Hulandes a bay trasdi e punto ey en daarmee uit. Con e 2/3 parti a worde forma no ta importa nan, pero sí ta importa Aruba. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER C.B.BOEKHOUDT: Di mi banda mi ta lamenta e reaccion aki pasobra door di esaki ta permiti e mayoria ficticio den Staten haci mal uso di nos autonomia. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Als er geen andere leden het woord wensen dan is de eerste ronde hiermee afgesloten.
Wenst iemand nog het woord in de tweede ronde? Zo niet, dan zijn wij gekomen aan het einde van agenda-punt 4.

5. Ontwerp-eilandsverordening tot het heffen van een rioolbelasting. (Ag.no. 11505; bijlage 1968 no. 89)

DE HEER G.A.ODUBER: Consecuente na nos actitud aki den, mi kier a dirigi algun palabra riba e rioolbelastingverordening cu ta worde presenta awe na Raad.
Señor Presidente, den huishoudelijke vergadering nos a duna Bestuurscollege un opinion den locual a worde expresa cu e hecho cu un persona tin riool ta pasa dilanti di su cas y cu si anteriomente tabatin e problema di riolering - por ehempel si un persona mester a coba su mes pospa afvoer - toch awe na nos opinion inhustamente, ta worde cobra e belasting di riool aki. E motibo cu Bestuurscollege a duna den nan concepto no ta satisface nos y podiser e diputado concerni por a detaya un poco mas e aspectonan di e articulo aki.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, mi ta contento cu Bestuurscollege a bay over na bin cu e proposicion aki pasobra mi ta kere cu ta masha husto cu esnan cu ta haya necesario por haci uso di e facilidad aki locual pueblo ta paga pé, por lo menos pa mantenecion.

DE HEER J.A.C.ALDERS: Señor Presidente, lo mi kier remarca algo en cuanto e ontwerp-eilandsverordening aki di rioolbelasting.
Señor Presidente, por ehempel na San Nicolaas den Lagoville nos ta haya e rioolbuizennan di gobierno cu ta core riba tereno eigendom di e personanan aki. Normalmente ora cu otro persona kier haci uso di eigendomsgrond e ta duna un cierto restitucion na e doño di e eigendomsgrond aki. Awor nos ta haya cu na Lagoville unda cu e rioolbuizennan ta core den e tereno eigendom di e personanan ey na lugar cu gobierno duna nan un cierto restitucion pa e hecho, no solamente cu riool ta core den eigendomsterrein pero tambe pa e molester cu diferente biaha nan lo pasa ora cu tin un of otro problema cu e buizennan aki.
E hendenan aki ta haya e restitucion cu nan tin cu contribui den forma di belasting di gobierno. Mi kier a puntra Bestuurscollege si te ainda por tin consideracion pa e personanan cu tin eigendomsgrond ariba cual e rioolbuizennan ta core.

DE HEER A.WERLEMAN: Señor Presidente, especialmente e hendenan cu ta biba den e districtonan pafor di stad ta rekeri e servicio di e Faecaliëndienst. E dienst aki ta traha enormemente hopi y hopi overtime. Mi ta puntra mi mes como cu nan ta asina tanto ocupa y nan no ta haci ningun ganashi den e dienst aki, mi ta kere cu nos mester rebaha e tarief cu nan ta cobra. Lo mi desea pa Bestuurscollege laga check esaki pasobra segun nan ta traha nan mester gana hopi.
E hendenan ta riba caminda street bay.

Mi ta calcula cu esey tambe ta trece hopi entrada pa dia.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, mi kier a puntra si un hende ta biba den un cas dilanti cual un riool ta pasa y si e no kier haci uso di e riool e ta hayé obliga pa sluit e aan contra di su gusto.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, ik kan mij nog herinneren dat ik eerder aan het Bestuurscollege heb gevraagd om deze buizen in Lago Heights te laten repareren en het Bestuurscollege heeft geantwoord dat het niet mogelijk was omdat deze privé buizen waren en over privé terreinen liepen. Nu wil ik het Bestuurscollege vragen of het ook de bedoeling is om deze mensen deze rioolbelasting te laten betalen aangezien het feit dat het Bestuurscollege geweigerd heeft deze buizen gedeeltelijk te laten repareren.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, den e reunion di comision a worde puntra si Bestuurscollege ta pensa di trece mas belasting verhoging y Bestuurscollege a contesta, "Het is voorshands niet in de bedoeling van het Bestuurscollege om Uw Raad te benaderen met een voorstel van invoering van andere belastingen". Asina ta Bestuurscollege no ta pensa pa introduci otro belastingnan. Pero mi kier sabi si Bestuurscollege ta pensa di aumenta otro belastingnan.
Mi ta contento cu Bestuurscollege a acepta e proposicion haci den e reunion di comision na unda nan a introduci e articulo nobo, articulo 11.
Señor Presidente, masha danki.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, mi kier a puntra si ta posibel si Señor Oduber ripiti su preguntanan pasobra mi no por a comprende precies ki e kier a meen.

DE VOORZITTER: Señor Oduber tin bezwaar pa ripiti su pregunta?

DE HEER G.A.ODUBER: Lo mi haci esey den tweede ronde, Señor Presidente.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, en cuanto e pregunta di Señor Alders si no ta husto pa e doñonan di tereno riba cual riool ta pasa haya restitucion mi kier a bisé cu nos lo tuma esey na consideracion.
En cuanto e pregunta di Señor Werleman di e entradanan di e Faecaliëndienst mi kier a bisé cu na e momento aki mi no por conteste pero nos lo bay busca informacion en cuanto esaki y nos lo laga Señor Werleman sabi.
Señor Arends a puntra si un hende ta biba den un cas dilanti cual un riolering ta pasa ta obliga pa sluit é aan. Nos no por obligéle pa sluit é aan, pero e tin cu paga belasting pa e hecho cu e sistema di riolering ta pasa dilanti su cas. Rioolbelasting ta worde interpreta asina.
E pregunta di Señor Chance tambe lo worde investiga y tambe nos ta laga Señor Chance sabi e contesta.
Señor Osbaldo Croes a puntra si nos ta pensa di aumenta belasting.
Mi kier a bisa Señor Croes cu na e momento aki ta dificil pa contesta si nos lo bay aumenta mas belasting.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, e pregunta cu mi a lansa den promer ronde y cu diputado Lacle no por a contesta ta basa riba e hecho cu den Memorie van Antwoord Bestuurscollege ta bisa cu e hecho cu un hende cu tin posibilidad di conecta su cas na riool ta worde cobra belasting maske é no conecte riba e riool. Pues e tin otro facilidad pa deshaci di e awa y otro likido y solidonan.

Aki no tin sprake di un persoonlijke - pero un zakelijke belasting.
Mi no a comprende esey mucho bon y pesey mi a pidi Señor Lacle si e por a extende e splicacion aki un poco mas pa mi persona.
Ademas e belasting aki como tal mi no ta kere cu ami ni mi fraccion por ta di acuerdo cuné. E ta un belasting en berdad, manera mi colega Maduro a bisa, cu placa di pueblo ta zorg pa un facilidad pa cierto grupo y e facilidad aki mester worde paga pé. Sinembargo e principio di hisamento of un introduccion di belasting ta basá, segun carta di Bestuurscollege, pa aumenta e entradanan general, aumenta entradanan cu segun e concepto di presupuesto 1969 tin un deficit di mas cu 1 1/2 miyon.
Kiko Bestuurscollege ta spera di gana cu un belasting cu ta trece f.12.000,-- den caha?
Señor Presidente, esaki ta un belasting cu tin cierto motibo pa introduciéle pero esaki ta hopi mas chikito y di mucho menos importancia cu e consecuencianan cu un belasting asina ta trece; consecuencianan caminda e pueblo ta bay paga pa un facilidad cu nan ta haya. Tin hopi otro facilidad cu un parti so di e pueblo ta cosecha di djé y cu te awe no tin belasting. Mi kier sabi si Bestuurscollege ta di opinion, basa riba nan argumento cu nan a usa pa e belasting aki, si tur otro facilidad di cual un seccion di e comunidad ta disfruta di djé lo worde tambe atende cu un belasting. Señor Presidente, e rioolbelasting aki cuanto lo bay costa pa cobra? Cuanto problema lo tin awor cu Bestuurscollege a haya bon di añadi algun articulo cu ta duna Eilandsraad como instancia di apelacion cu un belasting asina?
Señor Presidente, te awor den e puntonan cu a worde menciona en contra na mi opinion Bestuurscollege no a clarifica ni contra-argumentá nan suficientemente pa nos por apoya nan.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, tocante e belasting mes lo mi ta masha corto pasobra cu mi ta eens cuné. Mi ta asina tanto eens cuné como cu mi no a tende protesta cu e ta inhusto. Por ta cu mi ta tende despues.
Señor Presidente, awe mainta mi a tende hopi cos. Mi colega, Dokter Dennert a menciona "onwaarachtigheid en onoprechtheid". Ami kier bisa "vergeetachtigheid.
Señor Presidente, como mi no a tende di ningun hende cu nan ta contra e belasting aki como tal - por ta cu nan lo declara algo despues - lo mi kier bisa esaki. Lo mi kier referi na pagina 277 di dia 20 di maart 1968 unda cu Señor Oduber como fraktie-leider mes ta eens pa cobra un forma di retributie pa cohemento di sushi. Como cu e no a menciona ki tipo di sushi mi ta imagina cu rioolbelasting tambe por bin na remarca.
Asina ta mi ta kere cu cu esaki Bestuurscollege ta cumpli cu un di su deseonan y mi no ta kere cu nos lo tin mucho argumento mas despues di esaki. Mi ta eens cuné ora cu e ta bisa cu hopi di e servicionan di cual un parti chikito di pueblo ta haya a costo di e restonan cu si e parti chikitonan ey ora nos mester gasta masha hopi cent cu nan mi ta kere cu ta husto pa mi contribui na djé.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.A.C.ALDERS: Señor Presidente, di e contestacion di e diputado concerni mi no por a keda completamente satisfecho pa un solo motibo.
Mi kier a puntra Bestuurscollege si acaso nan tin intencion di considera tambe e encargo na e personanan cu tin e rioolbuizen bao di nan eigendomsgrond pa nan considera nan y pa no encarga nan cu un belasting tan tempo cu e caso aki ta den studie.
Supongamos cu e estudio ta dura 6 luna - laga nos bisa cu e van kracht zijn di e ontwerp-eilandsverordening aki bira 1 januari 1969 - anto mi kier a puntra Bestuurscollege si nan ta considera tambe pa no encarga e personanan ey cu e belasting aki mientras tanto cu e asunto aki ta den studie. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, si mi tin un cas aki y e riool-buis ta pasa 50 meter leuw for di djé lo mi tin cu paga belasting tambe? No tin un distancia stipula cual lo ta e minimum pa e cas cay bao di e obligacion di paga e rioolbelasting?
Laga nos no lubidá cu un aansluiting riba riool ta un gasto basta grandi y si e distancia ta leuw e gasto lo ta basta grandi.
Pesey mi kier a haya sabi e distancia cu lo worde tuma den consideracion como e minimum pa no cay bao di e obligacion di e rioolbelasting aki.
Tambe, awor cu nan ta paga rioolbelasting, aansluitingskosten lo bira mescos cu waterleiding unda cu bo ta paga solamente e meter y tambe si e departamento di Water- en Energiebedrijf mes ta pone coneccion te den porta di bo cas.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, eindelijk is de heer Arends met een constructieve vraag in deze Raad gekomen.
Luisterende naar zijn vragen in de eerste ronde moest ik mij afvragen of de heer Arends zijn stukken niet leest.
Het antwoord staat in de Memorie van Antwoord. Daarom heb ik gevraagd of mensen die hun eigen riolering hebben, en als gedeelte daarvan beschouwd wordt als eigendom van de Lago, een dubbele belasting gaan betalen op iets die zij al betaald hebben.
Mijnheer de Voorzitter, ik moet tot mijn spijt constateren dat de geachte gedeputeerde vandaag niet zo goed voorbereid is om antwoorden te geven zoals gewoonlijk. Hier valt niets te bestuderen. Het is gewoon een kwestie van logica. Als iemand voor iets betaald heeft en als het niet over het terrein van het eilandgebied loopt, hoe kunt U nu verwachten dat deze mensen weer worden belast met een rioolbelasting?
Hoe kan het Bestuurscollege van ons verwachten dat wij onze stem hieraan kunnen geven als de geachte gedeputeerde niet eens een degelijk antwoord kan geven op een simpele vraag?
Mijnheer de Voorzitter, de heer O.Croes heeft gevraagd of er nieuwe belastingen of verhoging van belasting zou komen. Ik wil de heer Croes niet tegenspreken maar ik kan niet inzien waar het Bestuurscollege deze belastingen vandaan zal halen. Men heeft al riool bereikt. Het enige dat nog overblijft is als het Bestuurscollege met een beerbut belasting komt. Als men nog dieper wil gaan dan kan ik het niet voorstellen.
Maar één ding wil ik wel zeggen, Mijnheer de Voorzitter. Na de volgende verkiezingen als wij terugkomen aan het bewind zal deze rioolbelasting afgeschaft worden. Dit is iets tegen de bevolking en iets dat helemaal onnodig is. De opbrengst die men hiervan verwacht is te klein om één en ander te veranderen in de begroting. Dit is alleen maar een last op de bevolking en helemaal onnodig.
Mijnheer de Voorzitter, gezien het feit dat mijn fraktie-leider al gesproken heeft, en geen kans krijgt om de heer Maduro van antwoord te dienen wil ik namens mijn fraktie-leider, via U, de heer Maduro het volgende zeggen.
E sushi cu Señor Oduber tabatin na mente e tempo ey no ta e sushi aki. Nos ta di opinion cu e sushi aki no mester haya ningun belasting pa strobé di bay unda cu mester bay. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, e contesta di diputado Lacle riba mi pregunta a bolbe laga mi mey-mey. Señor Lacle no ta durf bisa si Bestuurscollege lo bin cu verhoging di belasting si of no.
Esey a duna mi di awor caba di spera cu si acaso Señor Lacle su Bestuurscollege lo t'ey ainda pa fin di aña lo bin mas belasting ainda. Su Bestuurscollege a cuminsa duna pueblo di Aruba nan promer regalo di Pascu aña pasa cu 10 opcenten riba inkomstenbelasting y awor na fin di aña atrobe nan ta bin cu un par di belasting como regalo di Pascu pa e pueblo cu e pone nan ey.

Asina ta nos lo no ta sorprendi cu Bestuurscollege lo bin cu mas sorto di belastingnan.
Declaracionnan di mi co-miembronan di fraccion cu a papia promer cu mi a trece punto di bista di nos fraccion padilanti. Pesey anto mi no ta kere cu ta necesario pa mi bay den detayes mas. Nos ta haya cu tur e molester y inconveniencia aki pa trece kisas f.12.000,-- pa aña no ta bal la pena pa e molester pa e hendenan cu ta sufri di esaki.
Señor Presidente, mi kier agrega na e pregunta di Señor Arends cu e aansluitbaarheid cu Bestuurscollege a pone den su ley aki ta masha rekbaar. Pesey anto lo mi kier a haya un definicion y splicacion exacto di Bestuurscollege kendenan lo bin na remarke pa paga e belasting aki y con leuw nan mester ta di e caya. Esey ta un punto di masha importancia cu mester worde aclarea aki den promer cu nos termina e punto di agenda aki awe mainta. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Mijne heren, in verband met het feit dat het al 12 uur is geweest en om de leden in de gelegenheid te stellen de lunch te genieten, wil ik de vergadering schorsen tot 1.30 p.m.

De Voorzitter schorst de vergadering.

De Voorzitter heropent de vergadering.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, varios miembro a haci pregunta en coneccion cu e belasting aki. Mi ta contento cu nan a trece hopi pregunta padilanti. Esey ta un indicacion cu nan a studia e belasting aki debidamente. Di mi parti mi kier bisa cu ta bon pa miembronan di Raad haci pregunta pasobra asina ey gobierno ta haya e chens pa ripara ki ora mester trece cualkier cambio of cualkier cos nobo.
En cuanto esaki mi kier a bisa cu e miembronan cu a haci e preguntanan aki den sentido technico ta dificil pa e diputado concerni of su consehero contesta nan mes ora. E preguntanan aki por a worde trece den huishoudelijke vergadering y asina nos lo tabatin tempo pa studia nan y investiga nan exactamente. En cuanto esaki mi kier a referi na dos pregunta, uno di Señor Alders y uno di Señor Chance.
Nan a papia di tereno eigendom y e riolering. Señor Presidente, nos no tabata sabi exactamente di kiko nan tabata papia.
Despues di e schorsing mi a conversa tanto cu Señor Alders como Señor Chance y nan a splica mi exactamente kiko nan tabata kier meen.
En cuanto e pregunta di Señor Chance tocante e casnan di Lago Heights mi kier a bisa cu e tempo ey Lago mes a traha y hiba riolering systeem pa tur e casnan ey na lama. Naturalmente e doñonan di e casnan aki lo no paga rioolbelasting cu nos a pone pa Raad accepta pasobra nan no ta conecta riba e riool di gobierno.
E pregunta di Señor Alders ta tocante un caya cu yama Isaac Wagemaker Straat y cu riba tereno priva ta pasa e sistema di riolering di gobierno. Señor Presidente, promer cu e riool di gobierno a pasa riba e tereno e doño di e tereno ey a worde puntra si e tin algo contra si e rioleersysteem di gobierno pasa ariba. E doño a permiti gobierno pa pasa e riool.
Despues cu mas rioolsysteem a worde traha na Aruba y si e systeem mester a pasa riba cierto tereno priva pa motibonan technico anto e ora ey e doño tabatin derecho pa cobra pa pasamento di e tubo riba su tereno.
Pues e hendenan ey den e caso aki tambe tin cu paga e belasting aki.
Señor Oduber a comenta pa nos aumenta entradanan general y cu e ta contra rioolbelasting. Señor Presidente, oposicion no t'ey solamente pa opone sino tambe pa yuda gobierno. Pues Señor Oduber por a bin cu un proposicion pa aumenta e suma cu nos ta propone pa rioolbelasting pasobra e ta bisa cu pakiko bin cu un belasting cu ta trece solamente f.12.000,-- den caha di gobierno.

Cada entrada ta yuda, Señor Presidente.
After all, oposicion tambe ta representantenan di pueblo.
Belasting ta un contribucion di pueblo pa pueblo. Pues gustosamente nos ta cla pa e proposicion di oposicion pa yuda nos haya mas entrada pa asina nos por yuda pueblo dunando pueblo mas servicio. Esaki lo ta deseo di cualkier gobierno - esta pa yuda gobierno.
Tambe Señor Oduber a puntra kiko kier meen persoonlijke of zakelijke belasting. Den e caso aki persoonlijk kier meen cu no ta hiba cuenta cu e persona, digamos. Esta e diferente aspectonan cu no tin nada di haber cu e persona. Den e caso aki e rioolbelasting ta zakelijk, kier meen cu tin di haber cu e obheto, e cas, y no e persona.
Por ehempel belasting, invoerrechten. Ora cu gobierno ta pone cierto percentahe di derecho riba un articulo mi no ta kere cu gobierno ta hiba cuenta cu e comerciante sino cu e articulo.
Señor Oduber tambe kier a sabi cuanto problema lo tin den cobramento di e rioolbelasting aki en caso cu e worde accepta door di Raad.
Riba esey mi por bisa e mesun problema cu nos tin pa cobra cualkier otro clase di belasting.
Señor Arends a puntra ki distancia a worde considera riba cual rioolbelasting ta worde paga. Den e proyecto di ley ta para cu e casnan ta normal aansluitbaar. Den esaki, caso pa caso lo worde mira. Bestuurscollege ta esun cu ta bay dicidi cual ta e casnan cu lo tin cu paga rioolbelasting. Cualkier persona cu no ta di acuerdo cu e hecho cu a worde dicidi door di Bestuurscollege lo tin e derecho di dirigi su mes na Raad y si e kier bay mas leuw ainda e por dirigi su mes na e instancia di belasting. Ban tuma un otro ehempel. Den caso di facilidad di trabao e riolering ta mas halto di unda e cas ta situa. Un caso asina lo mester worde studia y revisa door di departamento di Obras Publicas y Obras Publicas por bisa cu e cas no ta normal aansluitbaar y e hendenan den e caso ey lo no paga rioolbelasting.
En cuanto e distancia na e momento aki mi no por duna ningun contesta riba djele pero manera mi a bisa, cada caso lo worde investiga pa mira si e ta normal aansluitbaar of no.
E gastonan di instalacion ta poni den e Memorie van Antwoord.
Mi no tin é awor aki pero Openbare Werken por duna mas o menos un idea cuanto e gastonan ey por suma.
Señor Chance a bisa cu na momento cu Partido Patriotico Arubano tuma gobierno over nan lo schaf af rioolbelasting. Pa kita un belasting y no bin cu ningun otro den su lugar esey lo ta un gobierno cu bo por cualifica como casi perfecto, especialmente den un isla cu ta den necesidad pa finansas pa sigui opera na un manera mas sano.
Tempo cu Partido Patriotico Arubano a kita e schoolbelasting mes ora nan a bin cu opcenten. Cualkier gobierno ta busca tur manera di hunga politica pero politica di belasting ta pa trece aden entrada.
Señor Osbaldo Croes a bisa cu nos a bin cu un otro regalo di Pascu cu ta e rioolbelasting y cu aña pasa nos tambe a duna e hendenan un otro belasting como regalo di Pascu. Por ta berdad, pero ayera tambe tabatin un extra bonus tambe cu tambe ta regalo di Pascu.
Lamentable ta cu nos a bin cu e belasting nobo net den tempo di Pascu pero laga nos ser franco cu otro. Nos tin mester di mas entrada actualmente y nos ta tratando di tur manera di bin cu diferente sorto di medionan pa nos por haya fondo pa asina gobierno por cumpli cu su debernan - no solo pa cu empleadonan sino tambe pa asina ey gobierno por haya mas entrada y cu e por cumpli y duna su pueblo mihor servicio.
Fuera di esey, Señor Presidente, e rioolbelasting ta un belasting nobo y cualkier belasting nobo ta trece cunéle hopi puntonan en contra na e momento ey. Ningun sistema di belasting por worde yama perfecto.
Tur sorto di belasting tin cierto cosnan cu ta debatible y otro puntonan ta acceptable.

Asina ta, Señor Presidente, segun tempo ta pasando si mester bin cambio, cambio lo bin.
Señor Presidente, como diputado di Finansas mi kier a bisa cu e posibilidad por t'ey cu nos por aumenta mas sorto di belasting. Nos tin cu traha di acuerdo cu nos situacion financiero.
Promer cu mi cera mi kier a bolbe recorda cu si en caso mi amigo y colega honorable Dokter Oduber tin algun proposicion pa mas belasting awe gustosamente nos lo scuchá cu tur nos atencion. Masha danki, Señor Presidonte.

DE HEER J.A.C.ALDERS: Señor Presidente, punt van orde. Den promer ronde diputado Lacle a bisa mi cu e asunto di e riolering cu ta pasa riba tereno priva lo ta den estudio.
Den mi segundo ronde mi a haci e pregunta cu si Bestuurscollege por considera e personanan aki y no encarga nan cu e belasting ey tan tempo cu e estudio no ta conclui. Awor e diputado a contesta mi cu nan tambe mester paga belasting sin cu e estudio mes a cuminsa.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, pesey mi a bisa cu mi no a comprende exactamente bon kiko Señor Alders a referi na dje den promer ronde. E personanan aki lo worde cobra belasting normal y nan caso lo worde studia. Si despues resulta cu nan no mester worde cobra nan lo worde restitui. Mi a bisa tambe cu e personanan tin tur derecho pa apela na Bestuurscollege. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, Señor Lacle den su contesta masha bon duná, a bisa ariba e punto cu Señor Alders a referi na dje cu e doño ey lo a duna su consentimiento e tempo cu e tubonan tabata worde pasa eynan. Mi kier a puntra si e consentimiento ey tabata verbal of por escrito.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, un consentimiento verbal of por escrito ta un consentimiento.

DE VOORZITTER: Mijne heren, dan zijn wij gekomen aan het einde van de algemene beschouwingen over dit agenda-punt.
Wij gaan thans over tot de artikelsgewijze behandeling.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt artikel 1 aangenomen.

Artikel 2:

DE HEER A.M.ARENDS: Lo mi kier a sugeri pa haci e siguiente cambio.
"De belasting is verschuldigd door hen die krachtens recht van bezit of enig ander zaak het genot hebben van de eigendommen die aangesloten zijn op de eilandelijke riolering".
Cu otras palabras, Señor Presidente, lo mi desea di laga "of normaal aansluitbaar" afor. Esaki ta e motibo cu manera mi a tende awor ey for di e diputado, esnan cu ta aangesloten riba riolering di Lago no ta paga rioolbelasting.
Asina ta, mi no ta kere cu ta husto pa e casnan cu no ta aangesloten na un riool di gobierno y cu no tin servicio ey mester paga. Esey no ta husto. Mi ta spera cu Bestuurscollege y tur otro miembro di Raad lo bay di acuerdo cu mi sugerencia y cu nan lo weita cu esaki ta husto.

DE VOORZITTER: Wordt Uw voorstel ondersteund, Mijnheer Arends?

De heren C.Yarzagaray en E.M. de Kort ondersteunen het voorstel van de heer Arends.

DE VOORZITTER: Aan de orde is het voorstel van de heer Arends.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, mi ta contento cu e proposicion cu nos a cuminsa cuné den huishoudelijke vergadering, awe a yega asina leuw cu e otro banda a surgi cierto comprension aunke e diputado di Finansas no ta kere den dje. Mi ta kere cu Señor Arends tin ful razon di presenta tal cambio den e verordening pasobra no ta husto pa bo condena un hende y pone paga belasting siendo cu anteriomente e tabatin gastonan, tin biaha extenso, pa por tin e facilidad di laga rioolwater bay den beerput of loke sea. Nos ta ful dispuesto pa coopera pa bienestar di esunnan cu lo worde inhustamente cobra e belasting aki.

DE VOORZITTER: Mijne heren, wij zullen de vergadering even moeten schorsen want als dit voorstel wordt aangenomen dan heeft het gevolgen voor de rest van de verordening.
De Eilandsekretaris heeft er op gewezen, dat dan andere artikelen ook gewijzigd moeten worden. Dus wij zullen even de vergadering moeten schorsen om na te gaan welke de consequenten zijn van dit voorstel.

De Voorzitter schorst de vergadering voor 10 minuten.

De Voorzitter heropent de geschorste vergadering.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, gustosamente Bestuurscollege kier accepta e proposicion di Señor Arends cual a worde gesteund door di henter e Raad. Pero en bista di cu e proposicion aki lo causa cu lo bo no ta papia mas di un belasting den e caso aki sino di retributie Bestuurscollege lo trek in e proyecto di ley aki - esta di rioolbelasting - y lo bin bij eilandsbesluit un retributie riba sistema di riolering.

DE VOORZITTER: Wij hebben dus het voorstel gehad van de heer Arends in de eerste ronde en de gedeputeerde heeft erop geantwoord en hij is bereid om het voorstel in te trekken.
Thans gaan wij over tot agenda-punt 6.

6. Ontwerp-eilandsverordening tot het heffen van een belasting van hen, die als logeergasten vertoeven in een op het eilandgebied Aruba gevestigdhotel of logement. (Ag.no. 11162; bijlage 1968 no. 96)

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, de toeristen industrie staat nog in kinderschoenen op Aruba. Velen denken dat wij reeds dicht bij de top zijn, maar het is nog niet zo, Mijnheer de Voorzitter.
Alvorens ik verder praat over deze zaak, waarschijnlijk in de tweede ronde, zou ik het Bestuurscollege in overweging willen geven om de gasten die wij zo graag hier zien hier Aruba's gastvrijheid laten zien.
Wij weten dat de toerist een heel eigenaardig mens is, speciaal de toeristen die hier komen van het Noorden.
Wij weten allemaal gevallen waar een toerist duizendendollars verliest bij de casino, maar als een taxi-chauffeur hem een half uur later $.0,50 meer vraagt dan gaat hij klagen bij een of andere commissie voor vervoer.
Mijnheer de Voorzitter, dit is een belasting zuiver op de toerist die wij hier graag zien. Ik zou daarom het Bestuurscollege in overweging willen geven consequent te zijn en te zien of zij bij een of ander Eilandsbesluit een wijziging in dit kan brengen.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, cu atencion mi a scucha Señor Finck y contrario cuné ami sí ta kere cu esaki ta beneficioso. Mi no ta kere cu pasobra e turismo ta trece un cierto cantidad di placa aki, nos mester hinca rodiya nan dilanti y duna nan kiko nan ta haya ta bon solamente pa nan por bin. Mi no ta kere den esey. Ya nos mester baha for di trottoir pa nan ora nan ta den nan V-wagennan. Tur otro parti nan ta paga tur sorto di belasting y aki nan no mester paga nada cu e lema cu e trahador mester haya un pago chikito pa tene gastonan abao pa bo duna servicio barata. Mi no ta kere den esey.
Si nan ta haya servicio nan mester paga pé. Nos no mester duna hende cos por nada. Cada cent cu nos haya pa e isla aki nos mester purba hayé y segun mi esaki ta e forma. Nan no ta bin aki solamente pasobra cu e lugar ta barata. Tur turista tin den djé un cierto cantidad di sentimiento di aventurero y nan ta sali for di nan cas pa hunga placa y haci cosnan cu na cas nan no por haci. E dos of tres dollar no ta haci ningun diferencia den nan budget. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.A.C.ALDERS: Señor Presidente, mi kier puntra Bestuurscollege si nan a tuma cuenta cu nos isla di Aruba unda nos tin por lo pronto solamente beach, nos por bisa.
Un turista no ta bishita un pais solamente pa e mira e solo y pa e baña na lama pero den oranan di anochi semper un turista ta busca otro divertimiento. Por lo pronto nos ta mira na Aruba cu nos no tin distraccionnan variabel manera otro paisnan tin. Nan sí por pone un tax ariba logeer sin sinti e falta di un turista. Aki na Aruba nos ta hopi jong ainda den e industria aki. Mi ta kere cu nos mester pensa bon ariba esaki y wanta e belasting aki te cu nos ripara con leuw nos ta den e industria aki. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER D.C.MATHEW: Mijnheer de Voorzitter, even een kort woord.
In de loop der jaren hebben wij heel wat moeite gehad om toerisme hier op Aruba op te bouwen. Thans kunnen wij trots zijn dat wij voor een groot gedeelte hierin geslaagd zijn en nu vraag ik mij af of het nu opportuun is om met een dergelijke belasting te komen.
Mijnheer de Voorzitter, ik vraag mij af of wij hierdoor onze eigen politiek niet doorkruisen. Het toerisme hier op Aruba is thans aan het ontwikkelen. Ik snap echt niet waarom wij nu met dit voorstel komen.
Ik zou net als de heer Finck het Bestuurscollege alsnog in overweging willen geven dit voorstel in te trekken.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, in een andere vergadering had ik gevraagd om op een of andere wijze de artiesten die hier komen, vooral om voor de hotels op te treden, een tax te laten betalen aan het eilandgebied voor de tijd dat zij optreden en zoveel gulden verdienen en dan weggaan zonder iets achter te laten dat ten goede van het eilandgebied komt. Naar mijn mening draagt de toerist die hier komt ietsbij aan het ontwikkeling van het eilandgebied. Hij doet hier zijn inkopen, hij verblijft in de hotels waardoor mensen werk krijgen. Dus hij heeft al zijn bijdragen gedaan. Maar degene die hier komt om als artiest op te treden verdient hier iets maar hij betaalt niets terug aan het eilandgebied. Ik heb toen als antwoord gekregen dat een dergelijke tax niet het eilandgebied regardeert, en dat de Landsregering in het verleden gewezen heeft op deze mogelijkheid.
Mijnheer de Voorzitter, ik had het niet over inkomstenbelasting, want om inkomstenbelasting te betalen zijn er bepaalde voorwaarden die men moet nakomen. Ik had het over of deze mensen die hier optreden leges betalen op een of andere wijze aan het eilandgebied zodat iets achter blijft van wat deze mensen hier op het eilandgebied verdiend hebben.

DE HEER G.F.CROES: Señor Presidente, partidanan di gobierno, considerando e situacion financiero di nos isla, ta buscando tur manera pa yega na mas entrada. Pero considerando cu nos no por keda cu e peso ariba lomba di e pueblo local, nos a dicidi anto pa bin cu un clase di belasting cu no ta cay riba schouder di nos pueblo sino mas tanto riba schouder di e turistanan cu ya tin hopi placa pa bin gasta aki na Aruba of na cualkier otro pais y tambe ariba companianan grandi cu lo no sinti e cargo aki mucho pisa. Nos a tende varios oradornan di partida di oposicion ta bisa pa nos no pone mucho peso riba schouder di nos pueblo y pesey mi a keda masha asombra cu net e belasting aki cu no ta pisa riba schouder di nos pueblo, tambe oposicion ta bisa cu nan no ta di acuerdo cuné. Mi ta ripara un cierto contradiccion como cu nan tambe ta bisa pa nos bin cu belastingnan pero belastingnan cu no ta pesa tanto riba lomba di nos pueblo. Pesey mi ta kere cu ainda nan por reconsidera y bay di acuerdo cu e proposicion di nos. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER C.YARZAGARAY: Señor Presidente, considerando e suma cu e belasting aki ta trece extra pa Aruba mi kier bisa cu e belasting aki ta normal, Señor Presidente. Na Corsow nan ta hacié tambe.
Nos ta tratando tur nos posibel pa demostra cu nos no ta trece esaki por politica pero nos kier mustra cu en berdad Aruba tin un situacion financiero masha precario. Mi ta kere cu nos presupuesto tin mas o menos f.400.000,-- di gasto pa aña pa desaroyo di turismo. Nos ta gastando hopi placa y kiko nos ta haya? Nada. Como autoridad y como gobierno nos no tin ningun entrada pa cubri e gastonan aki. E turistanan ta yega y nan ta gosa di e seguridad cu nos tin aki. Nan ta gosa di e hospitalidad di Aruba. Nan ta gosa di tur facilidad mescos cu e hendenan di aki mes y mi ta kere cu ta mas cu husto y na e momento cu e hendenan aki tin cu paga e belasting aki nan lo pagé cu gusto. Ta un cos normal pa un hende paga pa e servicio cu e ta ricibi na unda e ta bay.
Ami mes varios biaha a paga belasting na lugarnan internacional y cu gusto mi a pagé pasobra asina mi a contribui na locual mi a usa - esta e servicio cu e lugar ey a duna mi. Mi no ta kere cu ningun turista lo tuma esaki como oplichterij. E ta un cos cu ta sano y husto y esaki ta mas o menos f.300.000,--. Mi ta spera cu Bestuurscollege lo sigui actua tambe riba e casino belasting pa nos por hayé completamente pa Aruba y e ora ey nos por haya un medio financiero mas fuerte pa nos por cubri nos mes gastonan insular.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER T.LEEST, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, mi kier cuminsa pa contesta e diferente miembronan en cuanto e punto di agenda cu nos tin nos dilanti pa cobra 5% di belasting na e hendenan cu ta bin como turista na nos isla.
Señor Finck a indica na nos cu turismo aki na Aruba ta den su infancia y pesey e no ta kere cu ta oportuno pa cuminsa cu e belasting aki y ademas e ta di opinion cu nan ta gastando nan placa den casino y cu nan lo haci esey cu mas gana cu paga belasting, ya cu nan ta kiek cu de vez en cuando chauffeurnan ta cobra caro.
Señor Presidente, mi tin cu bisa cu di e opbrengsten di casino Aruba no ta haya nada di djé. Pesey nos a pensa riba e belasting aki.
Señor Alders a bisa cu nos no tin suficiente entertainment.
Pa e motibo ey mes nos tin mester di mas placa pa nos por haci mas propaganda den exterior.
Señor Mathew ta di e mesun opinion cu Señor Alders y e no ta kere cu ta oportuno pa cuminsa cu e belasting aki.
Señor Chance ta haci un sugerencia pa no cobra e turistanan pero cobra e artistanan cu ta bin actua un sorto di lege. Segun mi por comprende pa por haci esey e artistanan lo mester tin un vergunning.

E ora ey bo por cobra leges. Pero e artistanan cu ta bin aki no tin vergunning. Mi ta kere cu mi a contesta tur e preguntanan den eerste ronde. Si por acaso mi a lubida algo gustosamente lo mi haci esey den tweede ronde. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Thans gaan wij over tot de tweede ronde.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, ik heb begrepen dat het Bestuurscollege niet bereid is om dit voorstel in te trekken.
Ik wil hierzo enkele argumenten naar voren brengen, waarom ik tegen ben.
De heer Julio Maduro heeft een negatief geluid laten horen door te zeggen dat deze mensen lastig zijn en om ons leven te redden moeten wij soms op het trottoir springen. Dit is een heel ander geluid dan toen wij 12 jaar geleden begonnen met het aantrekken van toeristen.
De heer Betico Croes heeft gezegd dat onze financiële positie van dien aard is dat wij alles in het werk moeten stellen om zoveel mogelijk inkomsten te krijgen. Dat is inderdaad zo, Mijnheer de Voorzitter.
Hij zei dat het raar is dat wij vanmorgen zeiden dat wij tegen belasting zijn die drukken op de schouders van de ingezetenen. Waarom zijn wij dan tegen belasting die drukken op de schouders van vreemden. Als wij straks met deze maatregelen minder toeristen krijgen, dan wil dat zeggen dat het minder inkomsten is voor Aruba en uiteindelijk zullen de ingezetenen van Aruba weer moeten bijdragen.
Mijnheer de Voorzitter, ik wil weer zeggen, en ik geloof dat niemand hier tegen kan zijn, dat Aruba in de beginperiode is van het toerisme.
Velen van ons denken dat Aruba er reeds is met toeristen-industrie.
Lang nog niet, Mijnheer de Voorzitter. Velen van ons hebben het voorrecht gehad om de omliggende landen en eilanden te bezoeken, Barbados, Trinidad, St. Thomas, etc,, en daar krioelt het van toerisme.
Mijnheer de Voorzitter, vast en zeker is dat wij nog lang niet zijn aan het einde zoals wij dat wensen.
Mijnheer de Voorzitter, ik zie dikwijls in tijdschriften in het buitenland advertenties geplaatst door hotel eigenaars, Sheraton, Aruba Caribbean, hotels van Curacao en dikwijls staat daar ook nog de prijs aangegeven. Speciaal voor de heer Maduro wil ik zeggen dat de prijs van onze hotels zeker niet goedkoper is dan de hotels in andere landen.
Ik heb zelf gemerkt dat er in New York goedkopere hotels zijn dan in Curacao. Wanneer straks deze advertentie geplaats wordt dat een kamer f.20,-- of f.30,-- of f.100,-- kost en daar staat nog bij plus 5% tax voor de gouvernement, dan wil ik weer zeggen dat de mentaliteit van de toerist is nu eenmaal zo dat ook al is hij een rijkaard gaat hij direkt zeggen, ik betaal voor mijn kamer om daar te slapen en te rusten en te zitten. Maar ik betaal niets extra voor de Overheid. Daarom mijn verzoek, Mijnheer de Voorzitter. Wilt U deze belasting toch niet afmaken houdt het op een andere boek. Uiteindelijk is het toch uit de zak van de toeristen maar psychologisch is het hier van groot belang Mijnheer de Voorzitter. Wanneer wij straks toeristen hier hebben en zij ontvangen een rekening na 6 of 7 dagenverblijf van $.100,--, dan betalen zij dat liever dan wanneer zij een rekening betalen van $. 60,-- plus 5%.
Het is nu eenmaal de mentaliteit van de toerist.
Gedeputeerde Leest beweert dat wij geen gelden krijgen van de casino.
Ik heb hierover helemaal niet gesproken. Ik heb een voorbeeld aangehaald en ik mag dit voorbeeld aanhalen omdat ik het voorrecht heb zelfs lid te zijn van een commissie belast met persoonlijke vervoer waar officieel door een Amerikaan een klacht ingediend is bij de commissie over een chauffeur. Later bleek dat deze heer duizenden dollars verloren had de afgelopen dagen in de casino. U ziet wel dat deze meneer wil geven, maar hij wil niet geven om te betalen voor een hotelkamer en dan nog 5% aan de Overheid.

Mijnheer de Voorzitter, U kunt deze 5% op een andere weg zoeken.
Daarom mijn voorstel, trek dit voorstel in en kom zoals gedaan werd met rioolbelasting met een andere camouflage of een ander voorstel.
Laat de toerist als hij denkt dat hij moet betalen, maar wees voorzichtig dat dit niet averechts gaat werken, want de toerist gaat Aruba mijden omdat zij moeten betalen voor hun verblijf plus iets aan de Overheid. Zij denken er niet aan dat de Overheid extra veel geld uitgeeft dat zij het hier prettig kunnen hebben.
Mijnheer de Voorzitter, wij moeten realistisch zijn. Er zijn vele eilanden hier. Curacao zit hier vlak naast en ook Trinidad en Barbados. Wanneer deze mensen zelfs hogere hotelkosten hebben en de kamers duurder zijn dan gaat de toerist daar naartoe en niet hier voor een goedkopere hotel plus 5% voor de Overheid.
Mijnheer de Voorzitter, voor ik eindig wil ik nog opmerken dat de eigenaar of de exploitant zal als belastingplichtige aangewezen worden en deze zal natuurlijk de belasting verhalen op de toerist, hetgeen logisch is. Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van deze argumenten, wil ik U zeggen ter voorkoming dat dit averechts werkt, dat een deel van de toeristen Aruba zullen mijden in de toekomst. Ik wil het Bestuurscollege dringend verzoeken dit ontwerp voorlopig in te trekken en in de loop van het volgend jaar na de kerstdagen weer te komen met een nieuw voorstel. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, manera mi a bisa na cuminsamento di promer ronde ami sí ta haya cu e voorstel aki ta husto.
Mi ta hala un ehempel tambe, Señor Presidente.
Na aña 1952 tempo cu mi tabata nabega na Merca si mi order un cerbes ora cu nan tabata toca e lo a costa mi 70 cent. Ora nan no tabata toca e lo a costa mi un dollar. Mi tabata paga un sur-tax tambe riba tur loke mi cumpra. Y esaki no a stroba mi di bay bek. Mi no ta kere cu nos mester bisa cu nos turismo ta den kinderschoenen y nos a tende tur sorto di remarcanan cu nan ta haya e cos aki inhusto. Ami no ta hayé inhusto ningun momento. Mi no kier dwaal af di e cos, Señor Presidente, pero inhusto ta loke nan a haci cu gebruiksbelasting. Ora mi ta gana mi sueldo mi ta paga mi inkomstenbelasting. Mi ta cumpra mi materiaal y indirectamente mi ta paga belasting pa trece materiaalnan paden, mi ta paga e trahador pa traha e cas. Ora e cas ta cla mi tin cu calcula su balor anto bolbe paga inkomstenbelasting riba djé. Esey ta inhusto y 70% di tur caso ta yiunan di tera.
Si Dios presta bida y salud y si mi bay cu vakantie - ban bisa Spaña - mi ta prepara pa adapta mi mes na cualkier reglamento of belasting cu nan tin aya nan. Al fin y al cabo ta di nan e lugar ta y no di mi. Asina ta ami ta supone cu esunnan cu bin aki lo mester mantene nan mes na nos reglamentonan y belasting. Si e belasting aki mester ser usa pa yuda nos economia anto pakiko no. Di un otro forma cu gusto mi ta bay cu Señor Finck si e y su grupo por sigura mi cu promer di januari lo bin un herverdeling pa nos haya poco placa extra pa nos cubri nos gastonan. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.A.C.ALDERS: Señor Presidente, diputado Leest no por a contesta mi satisfactoriamente riba e remarca cu mi a haci. Mi kier puntra awor categoricamente ki forma Bestuurscollege ta pensa pa crea distraccion cu e placa cu ta worde recobra a base di e 5% tax.
Mi colega Señor Finck a bisa caba cu un turista ta un hende masha straño. Si un turista riba un dia ta bishita un país y e ripara cu ta salié mas conveniente pa bishita e país ey y diripiente e ta hayé confronta cu 5% di aumento pa su estadia den hotel e turista lo pensa mesora pakiko bay eynan en bes di bay otro caminda unda e percentage ey no ta existi.

Señor Maduro a bisa cu e a bay lugar unda cu tin musica bo ta paga un dollar pa un cerbes y unda cu no tin musica bo ta paga 70 cent. Eseynan ta na paísnan unda cu e industria aki di turismo ta estableci caba.
Pero nos isla ta hopi hoben ainda den e industria di turismo y mi no ta kere cu ta prudenta pa ya caba cuminsa di hisa un room-tax riba e turistanan. Nos ta sperando riba mas hotels, entre otro un di 650 kamers y tur e otronan y ora tur eseynan t'eynan caba e ora ey - kisas aki 10 of 20 aña - nos por pensa riba un room-tax
Nos tin un idea masha straño di un turista. No ta tur turista ta rico manera Señor Betico Croes a bisa. Tin hopi turista cu ta bishita un país solamente pa e haci comercio, esta haci su comprasnan unda e ta haya cierto articulonan mas barata.
Esaki ta un hecho pasobra hopi turista chikito cu ta bin aki no tur ta drumi den Aruba Caribbean Hotel ni den Sheraton sino den Hotel Central na moda di papia. Awor nan ta bay mira cu den Hotel Central y den Manchebo Beach Hotel tambe nan tin cu paga e room-tax. E personanan aki ta bay dicidi di pasa Corsow of Bonaire unda cu e room-tax aki no ta existi. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER D.C.MATHEW: Mijnheer de Voorzitter, het is niet de eerste keer dat de partijen die thans aan het bewind zijn deel uitgemaakt hebben van een bestuur. Zij staan ook niet vreemd tegenover hotels en ik zal dit straks even bewijzen, Mijnheer de Voorzitter. De heren die thans aan het bewind zijn hebben al eerder aan het bewind gestaan.
Zij hebben ook geprobeerd om het toerisme enigszins te ontwikkelen, maar zoals U weet zijn ze gefaald. Ik heb hier een paar aantekeningen en ik zie dat men in 1947 aan toerisme begon te denken, met de zogenaamde J.Perel- en J.Visplan, hotel en casino.
De onderhandelingen hebben geduurd tot april 1951. Het resultaat was nihil. Toen kwam men met een nieuw plan, Mijnheer de Voorzitter, namelijk de "three islands project" van meester A. Papier en anderen.
De onderhandelingen waren van september 1951 tot november 1952 en de resultaten waren nihil.
Toen kwam er weer een plan van de heren Eman en Harris en na een hele tijd onderhandelingen zei de heer Harris dat hij niet meer geinteresseerd is omdat deze mensen echt niet weten waar zij eigenlijk naar toe gaan.
Toen kwam de Society of Merchants project hetgeen weer een mislukking was. Toen kwam weer een plan en alweer een mislukking. Toen kwam weer een plan en alweer een mislukking. Intussen werd het 1955 en toen kwam de Partido Patriotico Arubano aan het bewind.
Mijnheer de Voorzitter, U hebt zelf besprekingen hier in deze Raad meegemaakt en dat dezelfde heren aan de overkant hebben met betrekking tot het Caribbean Hotel gezegd dat ze niet snapten waarom wij een hotel daar wilden gaan bouwen omdat men alvast kon voorspellen dat dit een witte olifant zou worden. Naar aanleiding hiervan wil ik alleen maar zeggen dat ik hoop dat de heren niet doelbewust een voorspelling willen doen uitkomen. Men zegt in het Engels, "we are grabbing the shadow and we are losing the bone". In de aanbiedingsbrief heeft het Bestuurscollege gezegd: "Dit is mogelijk door de invoering van een logeergastenbelasting, zoals deze door sommige toeristengemeenten in Nederland wordt geheven". Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag van het Bestuurscollege willen vernemen in welke gemeenten in Nederland wordt een dergelijke belasting geheven? Noem mij maar één, Mijnheer de Voorzitter.
Verder zou ik graag willen weten of het Bestuurscollege advies heeft ingewonnen van de heer Jack Ward die ons belangen in de Verenigde Staten behartigt. Tot zover, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, de heer Leest heeft mij verwezen naar de Memorie van Antwoord en hij meent hiermee genoegen te nemen. Juist omdat ik niet tevreden was met het antwoord van het Bestuurscollege in de Memorie van Antwoord heb ik weer hierop gereageerd in deze vergadering.
Mijnheer de Voorzitter, net zo goed als wij vandaag in deze Raad deze eilandsverordening kunnen behandelen om de toeristen een belasting te laten betalen, kunnen wij op de één of andere wijze een verordening laten maken en ook laten goedkeuren door deze Raad om het mogelijk te maken om de mensen die hier komen optreden als artisten een lege te laten betalen. Als men zegt dat dit voor het hotel wordt georganiseerd dan klap je het hotel aan en laat het hotel dit bedrag betalen.
Wij kunnen een wet maken bijvoorbeeld als iemand f.100.000,-- inkomen heeft voor "entrance of the gate" en 10% daarvan komt voor het eilandgebied. En de persoon die belast is hiermee moet dit dan betalen.
Degenen die inkomsten hebben moeten wel betalen. Ik ben het volkomen eens met de heer Finck wanneer hij zegt dat wij de toeristen niet moeten afschrikken. Wij moeten de omliggende eilanden niet de gelegenheid geven onze concurerende positie in een zwakke positie te stellen. Ik kan mij voorstellen dat over een paar maanden wij misschien een advertentie van Curacao zullen lezen, "visit Curacao for here we pay no room-tax". Wij zijn nog steeds in een concurerende positie met deze omliggende eilanden. De regerende partijen zeggen dat wij niet een loyale oppositie zijn. Maar, Mijnheer de Voorzitter, juist om onze loyaliteit te tonen zijn wij hier met deze argumenten vandaag gekomen.
Wij zeggen niet dat inkomen gezocht moeten worden voor het eilandgebied. Ik ben daar volkomen mee eens. Maar daartegenover zeggen wij dat dit op een andere manier gezocht kan worden zodat de toeristen niet afgeschrikt worden van Aruba.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Maduro heeft gewezen op de gebruiksbelasting. U weet dat wij hier een hele dag over gebruiksbelasting gesproken hebben en wij zijn met een motie hier gekomen om de gebruiksbelasting af te schaffen.
De heer Wijkie Maduro heeft toen de hele zaak in de war gebracht door met een tegenvoorstel te komen van een weelde belasting.
Hierdoor is tot nu toe niets van terecht gekomen. Waren de heren niet met dit voorstel gekomen en alleen de motie omtrent gebruiksbelasting behandeld hadden, dan was het zeker vandaag afgeschaft, want de hele Raad was toentertijd ermee akkoord, zonder dat er een weelde belasting bij zou komen.
Mijnheer de Voorzitter, ik wil niet in debat treden met de geachte gedeputeerde Leest, maar ik wil wel even tonen dat het moeilijk is om de heer Leest en het Bestuurscollege soms te volgen.
De ene dag zeggen de heren een ding en de andere dag zeggen zij iets anders. Vandaag heeft de heer Leest gezegd dat deze gelden ook mogelijk gebruikt zullen worden voor het creeren van recreatie mogelijkheden voor toeristen. Daartegenover heeft de heer Leest gezegd, "inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, het moet volmondig worden toegegeven dat er gebrek bestaat aan recreatie buiten de bestaande hotels. Het is zeker gemakkelijk om dit gebrek als een soort kritiek te schuiven op het Bestuurscollege. Ik zou echter willen vragen of het in de bedoeling ligt dat alles vanwege de Overheid moet worden geentameerd.
Ligt hierin ook niet een taak voor particulieren? Het is heel normaal dat een Overheid steun en medewerking verleent aan die projekten die een grote kapitaalsinvestering vragen. Kleine investeringen liggen normaal gesproken meer op het terrein van particuliere initiatief".
Dit heeft de heer Leest min of meer gezegd - dus dat het niet mogelijk was. Vandaag zegt hij dat het wel hiervoor gebruikt wordt. Ik wil dit alleen naar voren brengen om de inconsequentie van de heren te tonen.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER G.F.CROES: Mijnheer de Voorzitter, de mening geponeerd door de heer Finck dat de toeristen in de toekomst afgeschrikt zullen worden doordat zij extra belast kunnen worden, kan ik helemaal niet delen. Een toerist komt hier om zijn vakantie door te brengen. Hij komt met handen vol geld en hij zal zeker niet afschrikken voor een paar centen of $.1,-- per dag meer. Wanneer iemand naar een restaurant gaat moet hij ook een percentage betalen en fooi betalen aan de kelner en hij weet dat deze mensen ervoor werken en hij geeft hen een speciale gratificatie. In dit geval begrijpen de toeristen dat wij gezien al onze faciliteiten het geld nodig hebben om het toerisme te doen groeien hier op het eiland. En zij zullen ons graag hierin tegemoetkomen. En dat wij psychologisch onjuist hebben geentameerd kan ik ook weer niet delen, want wij hadden ook kunnen overwegen om het inschepingsgeld in te voeren en dat zou psychologisch onjuist zijn geweest, want wanneer de toeristen eenmaal hun geld hebben opgemaakt hier op het eiland zouden zij nog inschepingsgeld moeten betalen.
Wij kunnen ook zeggen dat de toeristen afgeschrikt kunnen worden door de hogere prijzen op het eiland door het ontbreken van een prijsbeheersing. Als de Landsregering de prijsbeheersingswet over de hele linie gaat doortrekken dan worden de toeristen en ook de lokale bevolking tegemoetgekomen en de wens gesteld door de heer Finck, aangezien dan de winstmarge van de zakenlieden kleiner zal worden.
Señor Presidente, nos a haci un suplica na e miembronan di oposicion pa reconsidera esaki. Seguramente un turista barata lo bay den un hotel mas barata y e lo paga un percentage mas chikito tambe.
Pa dia $.0,50 of $.0,75 no ta haci un diferencia pa nan.
Gustosamente nan lo pagé. Y como cu mi ta ripara cu varios miembro di oposicion no ta bay di acuerdo cu esaki toch mi ta sigur cu a lo menos un di nan cu semper a demostra cu e ta mantene su mes na principio democratico lo vota segun su consenshi. Manera nos sabi den pasado Señor Chance a vota contra su otro miembronan di partido y mi ta sigur cu awe tambe e lo demostra cu e ta di acuerdo cu loke nos introduci aki y cu é sí lo vota pa e ley aki. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER C.YARZAGARAY: Señor Presidente, den e observacionnan di nos coleganan di otro banda nos por a tende cu e turista a hunga un rol grandi aki den y e turista a haya hopi protector.
E turista como tal ta bin Aruba especialmente pa pasa un temporada y e ta bin cu suficiente placa. Mi ta kere cu nos tur ta bin den contacto cu varios turista y mayoria bes e pregunta ta lanta, con e situacion economico di e lugar ta. Kiko ta e entrada cu gobierno ta haya. Varios turista ta keda masha asombra ora cu nan tende cu gobierno ta hinca tanto placa den un hotel y gobierno no ta haya ningun entrada di esaki. Nan mes ta bisa cu esaki ta straño. Nan ta costumbra pa paga pa servicio y nan cu gusto lo kier paga pa e servicio cu nan ta haya aki. Esaki ta e impresion cu e turistanan ta duna aki na Aruba. Aruba tin mihor beach den Caribe y Aruba por duna mas na e turistanan aki. Señor Chance a bisa cu nos por haya concurencia cu Corsow of Barbados pasobra nan por pone den corant pa bin Corsow pasobra aki bo no ta paga room-tax. Nos tambe por bay usa un concurencia contra Corsow door di bisa, "bin Aruba y sali sin paga belasting".
Nos por usa diferente propaganda pa concuri nos turismo. Pero aki ta trata di un concurencia serio y sano y mi ta kere cu ta mas cu husto cu un turista cu ta paga $.25,-- pa dia si e keda 5 dia na Aruba ta $.125 anto e tax lo ta $.6.25. Henter e representacion di Aruba ta perde 4 of 5 ora pa debati cu e no ta bon pasobra e ta un belasting cu entrada pa e isla. Ora nos papia aki den cu nos mester mas placa di e hotelnan aki, por ehempel casino-recht nos no ta tende ningun comentario cu nan ta di acuerdo cu nos. Aki den nos a tende hopi fantasía awe mainta.

Nos amigo Dennert a traha un fantastico historia awe mainta tocante votamento voor y tegen. Si ami vota voor of tegen nan ta liber pa critica mi cuanto cu nan kier pero esey no ta ter sprake aki. Rumor pa spanta turista masha facil nos por hacié. Cualkier di nos por bay hotel Aruba Caribbean y bisa cu tin un bom y tur hende ta core bay. Asina ta cu si nan ta kere cu e belasting aki ta spanta nan nan ta pone mi pensa cu e historia aki ta mescos cu si nan pone un time-bomb den Aruba Caribbean Hotel y core bay. E belasting aki ta un cos democratico di un país y algo cu ta pertenece na Aruba. Nos no ta kita esaki for di e pueblo. Nos ta kité for di e hendenan cu ta bin cu hopi dollar pa gasta aki. Y nan tin cu laga algo pa gobierno tambe. Ta mas cu husto cu nos haya algo despues cu nos a gasta hopi placa den e hotelnan ey.
Ki ora cu Bestuurscollege bin cu un proposicion pa haya entrada nos ta tende propaganda di opcenten. Nos ta tende propaganda di rioolbelasting. Nos ta tende propaganda di logeergastenbelasting.
Nos ta tende tur sorto di cos. Pero tira piedra y sconde man.
Territorio di Aruba ta busca pa nos por haya nos entrada.
Cu e belasting aki ningun hende ta sufri. Ta un proposicion masha sano pa Bestuurscollege bin cu un mocion asina aki pasobra e no ta perhudica ningun ciudadano. Alcontrario. E turista ta sintié mas siguro ora e paga belasting pasobra e ta bisa cu e a paga pa e protoccion.
Turista Americano ta kere den propaganda constructivo. Travel agents ta haya comision. Belasting ta worde poni riba airlines tickets.
Ariba cigariya of cualkier producto Americano cu bo ta weita advertised bo ta weita e prijs di e cigariya. Nan no ta inclui e tax ningun momento. Asina ta na momento cu e turistanan Americano ta weita e prijs nan tin cu pensa automaticamente cu e tin cu paga belasting pa Autoridad. Esey e turista Americano ta comprende cu ta parti di su contribucion na e comunidad.
En cuanto gebruiksbelasting cu nos a tende algo di dje awe nochi, nos tin un mocion di dia 21 di december. Segun statistiek gebruiksbelasting ta trece pa nos ocho cien y pico florin pa aña ....

DE VOORZITTER: Mijnheer Yarzagaray, ik wil voorstellen om ons te beperken tot deze belasting, want als wij ons gaan verdiepen in andere belastingen dan ben ik bang dat het erg lang zal duren.

DE HEER C.YARZAGARAY: Esakinan ta cosnan cu nos no por kita for di nos entrada. Laga nos tur sinta aki den y pensa con nos por bin cu voorstellen pa trece f.400.000,-- of f.500.000,-- y anto nos ta kita esaki awor. Mi partida ta bay eens cu mi awor aki pa nos kita e logeergastenbelasting si nos haya f.800.000,--. Nos tin cu weita nos huishouding. Nos tin cu weita cu nos begroting ta klop. A worde bisa hopi biaha cu si nos begroting no ta klop no ta problema di Land pasobra nos ta autonomo. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER T.LEEST, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, di e diferente miembronan cu a haci uso di e palabra den segundo ronde algun a haci observacionnan basta bon, otronan tabata pa descredita loke nos ta purba na pasa awe merdia den forma di un belasting nobo. Manera Señor Yarzagaray a caba di bisa, si tabatin otro medionan di entrada nos lo no a trecé aki den.
Señor Finck ta preocupa cu si nos pasa e belasting ey e turistanan podiser lo bira menos y nan lo duna preferencia na otro lugarnan cu kisas no tin e belasting poni. Pero pa kita miedo di Señor Finck y otro miembronan cu ta pensa den e mes direccion Bestuurscollege a pensa riba e asunto aki hopi tempo promer cu nos a trecé aki den. Asina mi por menciona cu lugarnan manera Puerto Rico, Corsow of Hulanda tin un of otro belasting di e mesun categoria pa asina haya un of otro forma di entrada mas.

Na Corsow cu tin un inschepingsgeld nos por a lesa cu ayera nochi e di 100.000 bishitante a bishita Corsow pa e aña aki, locual ta nifica un aumento di 65%. Inschepingsgeld na Corsow ta menos agradabel pasobra ningun belasting ta agradabel. Esey ta worde cobra na e momento cu bo caba bo bishita y bo ta cla pa laga Corsow.
Señor Presidente, ademas mi tin cu bisa cu por ehempel loke Señor Alders a trece padilanti, si nos tabatin otro formanan pa por a desaroya of propaganda turismo nos lo hacié.
Manera mi a bisa den promer ronde, nos mester di cent pa por haci mas propaganda pa desaroya turismo pasobra nos a carece di mas distraccion. Esey mi a bisa. Señor Chance a bisa cu nan por haci propaganda na Corsow pasobra aki nos no tin room-tax. Pero manera Señor Yarzagaray a trece padilanti nan tin inschepingsgeld. Mi no ta kere cu pa un turista ta haci diferencia cual di nan e tin cu paga. Asina ta esey lo no spanté pa haci su choice. Ademas e turismo na Corsow a crece cu 65%.
Loke Señor Chance a trece padilanti en cuanto cobramento di belasting di e artistanan cu ta bin actua aki mi a contesté caba.
Si Señor Chance kier acudi na su hendenan cu por haci mas den e asunto aki en cuanto tax, gustosamente nos lo warda riba e resultado.
Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Wij gaan thans over tot de artikelsgewijze behandeling.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming worden artikel 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 en 15 aangenomen.

Artikel 16:

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, cu masha atencion mi a scucha e diferente oradornan cu a papia riba e topico aki.
Tanto door di Señor Leest como algun otro miebro di otro banda a worde bisa cu mester di mas placa pa desaroyo turistico.
Tambe mi a ripara cu den e ontwerpbegroting 1969 e post bevordering toerisme a worde baha compara cu esun di e aña actual.
Pesey, despues di e articulo 16 aki, mi kier a haci un proposicion na Raad pa nan designa e belasting aki - logeerbelasting - pa e post desaroyo di turismo. Mi ta kere cu esaki lo bay promove e turismo y cent lo worde treci den kas directamente di turistanan.
Mi ta kere tambe cu e hecho cu un logeergastenbelasting ta worde poni na vigor e turistanan aki lo tumé como un punto di bista menos desagradabel si nan sabi cu e placa aki ta destina y designa pa desaroyo di turismo pa gobierno of e territorio insular.

DE HEER D.C.MATHEW: Mijnheer de Voorzitter, ik heb twee vragen gesteld maar ik heb nog steeds geen antwoord van de gedeputeerde hierover gehad.

DE VOORZITTER: De algemene beschouwingen zijn nu afgesloten, Mijnheer Mathew. Het spijt mij.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, mi no ta di acuerdo cu e cent aki mester bay den un pot solamente pa turismo. Tambe mi no ta weita pakiko nos tin cu papia asina hopi en cuanto esaki.
Francamente mi sabi cu toch e hendenan di otro banda ta bay vota contra di djé. Asina ta toch nos ta bin cla na voto.

DE VOORZITTER: Mijnheer Oduber, wordt Uw voorstel ondersteund?

Het voorstel van de heer Oduber wordt ondersteund door de heren E.R. Finck en J.A.C.Alders.

DE VOORZITTER: Mijnheer Oduber, wenst U Uw voorstel nog nader toe te lichten?

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, mi a papia basicamente e motibonan pakiko mi ta kere cu un bestemming na e belasting aki lo ta mucho mas adecuado y mi ta duna Señor Maduro e garantia cu si nan ta bay di acuerdo pa destina e belasting aki na e post bevordering toerisme, nos lo ta 100% di acuerdo cuné. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, ik wil alleen maar opmerken voor het geachte lid, de heer Gilberto Francios Croes dat als onze amendement wordt aangenomen, dan kan hij degelijk op mijn steun rekenen voor de hele dag.

DE HEER T.LEEST, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, por cierto e proposicion di Señor Oduber ta masha simpatica y personalmente como diputado di turismo mi ta contento cu un hende a pensa ariba esey.
Na otro lugarnan cierto placanan pa via di turismo ta drenta pa worde aloha pa desaroya turismo mas ainda. Pero, Señor Presidente, mi ta forma parti di un Bestuurscollege y mi tin cu somete mi na loke cu mayoria di e College ta dicidi. Pesey tambe no obstante cu e proposicion ta zona masha bon pa hopi otro motibonan di cual Señor Oduber mes ta na altura di djéle, e no por haya nos steun.
Bo mester considera cu loke drenta como consecuencia di e ponencia aki ta pa cubri gastonan en general.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER M CROES, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, aunke cu podiser e principio di e proposicion di Señor Oduber ta zona simpatico y hasta acceptabel, den practico e no ta.
Mi ta costumbra caba cu proposicionnan cu ta bin a bout portant di otro banda y cu no ta worde considera a fondo.
Antayera nochi nos por a mira un caso asina socede y segun mi e caso aki ta igual. En realidad ta cu actualmente pa e aña aki nos ta gastando mas placa pa promocion di turismo cu e belastingheffing aki ta trece.
Pa aña 1969 atrobe nos tin ariba presupuesto un suma mas halto cu e opbrengst di e belasting cu Bestuurscollege ta proponé.
Señor Oduber no a clarifica su proposicion bon. Ta intencion di Señor Oduber pa nos haci esaki un bestemmingsbelasting?
Anto pa solamente e opbrengst di e belasting aki worde aplica pa promocion di turismo y cu loke nos tin surplus caba worde kita?
Señor Presidente, den tal caso e promocion di turismo ta bay atras en bes di bay dilanti. Pesey mi ta kere cu Bestuurscollege a haci e unico cos cu ta huicioso den e caso aki y laga e opbrengst di e belasting aki ser un contribucion na e gastonan di promocion di turismo.
Mi kier clarifica cu e gastonan di promocion di turismo no ta solamente loke ta aparece den e post bevordering van toerisme, pero henter e toeristische apparaat. Henter e departamento di turismo nos ta mantene pa promove turismo. Esaki ta solamente pa evita posible malcomprendemento cu por surgi. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Thans gaan wij over tot de tweede ronde.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, tanto a worde bisa sin sabi de que se trata. Mi ta contento toch cu diputado Señor Leest personalmente ta un promovedor di e proposicion cu mi a lansa.
Mi ta comprende cu pa varios otro motibo e no por papia mucho liber riba e asunto.

Señor Presidente, si diputado Max Croes a yama e proposicion aki a bout portant mi kier a bisele cu e proposicion aki a worde pensa no di awor. E mesun sugerencia aki a sali den huishoudelijke vergadering.
Bestuurscollege solamente ta bisa cu nan no por uni nan cu e idea aki. Motibo pakiko, ta bin como excuus cu nan mester di djéle como algemene dekkingsmiddelen. A bout portant mi ta yama un proposicion manera a worde haci awor ey door di nos colega Albertico Arends cu a causa cu Bestuurscollege mester a trek in un voorstel cu a worde tanto studia.
Señor Presidente, mi tabata masha distinto y claro den mi proposicion pa cohe e logeergastenbelasting aki y pone, designé of bestem é pa e post bevordering van toerisme. Si Señor Max Croes ta bisa cu e post aki a worde aumenta di e aña aki pa e aña cu ta bin mi kier a tuma e cifranan di bladzijde 67 di e ontwerp-begroting di 1969 na post 2.08.06.1.96 caminda e aña aki ta worde bisa riba begroting na post bevordering toerisme, f.315.800 y e concept-begroting pa aña 1969 ta menciona f.284.300,--. Señor Presidente, si esaki ta un aumento mi ta comprende pakiko nos mester di tanto belasting.
Señor Presidente, e belasting aki ta un belasting, manera a worde bisa den e rondenan anterior, cu na varios lugar y centronan turistico tin é. Mi no kier bisa tur pero di esnan cu mi sabi, e logeergastenbelasting aki ta air marked pa e post di bevordering di turismo. E ta un paso masha logico. Esaki ta un contribucion directo cu ta yena su mes pasobra mas bo promove turismo mas turismo bo ta haya na Aruba y door di esey bo por sigui promove. Un ta traha den otro na un manera asina satisfactorio cu aparentemente lugarnan cu pa añanan largo tabatin é bestemd pa e post di bevordering turismo, experiencia a mustra nan cu esaki ta un paso masha natural, logico y bon haci pa e desaroyo di turismo. Na Corsow, sinembargo, riba su post di bevordering di turismo, nos ta weita cu e aña aki, si mi no ta kiboka, nan tin un suma di mas o menos f.700.000,--. E suma aki ta constata pakiko ayera nochi Corsow a haya su di 100.000 turista bishitando e isla ey. Na mi concepto e promocion di turismo a decae grandemente den ultimo añanan aki.
E a decae pasobra nos ta bay bao di e entendimiento cu e hotelnan cu nos tin a yena y nos no mester sigui worry cu promocion di turismo.
E placa aki di bevordering di turismo no ta alcansa y mi ta sigur cu Bestuurscollege mes por reconoce esey. Pakiko no busca pa e fondo pa desaroyo di turismo un placa cu e turistanan mes ta contribui pa mañan e promocion por ta mihor, mas grandi, mas eficiente manera ta rekeri pa un lugar manera Aruba cu ta basa su turismo riba un economia cu ta penetra den hopi skinanan di comercio y ta duna hopi pan na hopi hende.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, lo mi ta masha corto. Mi a tende un cantidad di inconsecuencianan y mi kier bisa solamente cu mi no sabi mas kiko mi mester pensa.
Señor Finck ta sinti pa trek e in pero su fraccion ta bin di acuerdo cu si nos accepta e proposicion di Señor Oduber cu gusto e lo bay di acuerdo cu nos. Mi no sabi kiko mi mester pensa. Si ta wega ta worde hunga laga nos hacié mas corto y trecé na voto y jaag é door.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, als de heer Maduro dit niet kan begrijpen is dit niet de schuld van ons. Wij hebben duidelijk gesteld dat principieel wij tegen zijn om deze belasting in te voeren. Daartegenover hebben wij gesteld, bij monde van onze fraktieleider, dat als dit een bestemmingsbelasting wordt voor de bevordering van toerisme dan kunnen wij ons verenigen met dit voorstel. Maar als het niet een bestemmingsbelasting wordt voor de bevordering van toerisme dan kunnen wij onze steun hieraan niet geven.

Daarom heb ik ook aan mijn geachte collega Betico Croes gezegd dat als hij ons voorstel aanvaardt dan zullen wij ook akkoord gaan met de hele zaak. Ik denk dat dit logisch is maar als de heer Maduro dit niet kan verstaan is niet onze schuld. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER T.LEEST, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, den tweede ronde e oradornan cu a haci uso di e palabra den promer ronde a bin bek cu otro argumentonan pero nada nobo no a worde treci padilanti. Manera mi a bisa anteriormente, personalmente mi ta kere cu tin mas cu ta sinti pa e idea cu a worde lansa pa Señor Oduber. Pero despues di un aña, despues cu nos begroting indica un mehoransa nos por aloha e placa di e fuente di turismo pa promove turismo. Pero na e momento aki mi no ta kere cu esey lo por socede na un manera hustifica.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER M.CROES, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, mi a haya confirmacion cu e proposicion di Señor Oduber no por worde tuma na serio.
Atrobe Señor Oduber a purba di defende su proposicion treciendo cierto cosnan cu no ta al caso. Pero e remarca cu mi a dirigi na djé é no a clarifikéle. E no a bisa kiko ta su intencion. Pa e suma cu nos ta gasta awor aki caba pa promocion di turismo worde reduci anto solamente e bestemmingsbelasting worde aplica, of no? Riba esey Senor Oduber no a duna ningun clarificacion. Pues mi a keda completamente den oscuridad.
Tambe e razonamento di Señor Chance ta zona masha straño.
Señor Chance ta duna un oferta como si fuera pa acceptacion di e proposicion con tal cu nos accepta e amendement. Esey ta henteramente contrario di e razonamento di Señor Finck kende tabata e oponente mayor di e ordenansa aki. Asina ta mi por ripara un cierto inconsecuencia grave den pensamento di e apreciable miembronan di oposicion.
Señor Oduber ta bisa cu e proposicion a worde debidamente considera y hasta cu esaki a worde papia den huishoudelijke vergadering.
Bestuurscollege tambe a considera debidamente e proposicion y e posibilidad cu esaki por ta un bestemmingsbelasting. Pero Bestuurscollege a rechasa e idea aki pa motibo cu nos ta kere cu e opbrengst di e belasting aki mester worde usa cu hopi flexibilidad. Den otras palabras, e opbrengst aki, en bes di bay solamente pa turismo mester bay pa probecho di henter e comunidad Arubano. E mester worde gestort den e algemene dekkingsmiddelen.
No ta solamente e cifranan cu Señor Oduber a cita ariba pagina 67 di begroting,ta cifranan cu ta relaciona cu promocion di turismo.
Tin cantidad di gastonan den e presupuesto cu no ta aparece ni riba e paragraaf di turismo. Tuma por ehempel e construccion di camindanan turistico cual ta proyecta awor aki. Tuma por ehempel construccion di hotel cual ta rekeri miyones. Esakinan tambe ta gastonan cu tin di haci cu promocion di turismo. Nos ta gastando cientos di miles di florin na plantsoendienst pa enbellece e isla y pa hacié mas atractivo pa turismo. Tur esakinan ta gastonan cu no ta cay directamente na bista pero sí ta relaciona cu e promocion di turismo.
Señor Presidente, mi ta kere cu e argumento di Señor Oduber pa usa Corsow pa un ehempel no ta henteramente correcto. Berdad Corsow tin f.700.000,-- riba su presupuesto pa promocion di turismo pero e cifra absoluto no ta bisa nada. Señor Oduber a silencia e hecho cu territorio insular di Corsow a baha su post di promocion di turismo f.100.000,-- compara cu aña pasa. Esey sí Señor Oduber no ta bisa.
Ademas di tur e impuestonan cu ta worde hisa turismo ta sigui florece y mi ta contento cu, mescos cu mi colega Leest a bisa awor ey, Corsow ayera nochi a ricibi su 100.000 turista pa e aña aki cual ta un aumento di 65% riba aña pasa. Aruba ta teniendo paso igual.
Nos percentahe ta 63.8 compara cu aña pasa.

Pesey mi ta kere cu nos por accepta e proposicion aki trankilamente, aplica e opbrengstennan pa cubri e presupuesto general y cuanto cu ta posibel sigui cu nos esfuersonan pa promove turismo for di nos medionan general.

DE VOORZITTER: Wij zijn gekomen aan het einde van de algemene beschouwingen op dit artikel. Mijnheer Oduber, wenst U Uw voorstel in stemming te brengen?

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, lo mi desea di haci uso di e derecho di papia un biaha mas y clarifica e preguntanan cu aparentemente diputado Max Croes no kier a comprende.
E logeergastenbelasting aki lo worde exclusivamente designa na e post bevordering van toerisme locual kier meen cu loke tin riba e post awor aki por worde usa.
En cuanto mi referencia na desaroyo turistico di Corsow mi mester bisa cu en berdad e suma a baha e aña aki pero desafortunadamente na Corsow nan a yega na un nivel caminda comercio ta contribui na un manera extenso den desaroyo di turismo.
Nan a weita cu poniendo un suma suficientemente grandi pa desaroyo grandi pa desaroyo di turismo nan tambe por cosecha un parti grandi y nan tambe lo ta dispuesto pa contribui na e gastonan financiero di desaroyo di turismo. Mi ta spera cu e dos puntonan aki ta bon clarifica.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER M.CROES, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente en bes di clarifica, Señor Oduber a haci e confucion mas grandi. E a bisa cu e medionan cu ta bira liber door di aplica e bestemmingsbelasting aki pa turismo por worde usa pa otro medidanan. Anto, Señor Presidente, ta resulta cu promocion di turismo ta bay haya menos placa pasobra aki e ta f.300.000 so. Kier meen anto cu turismo lo mester worde reduci. Si en berdad esey ta e redenering di Señor Oduber anto mi tin cu pidi nan pa hala e voorstel aki atras pasobra en bes di bay dilanti nos ta bay atras.

DE VOORZITTER: Het Bestuurscollege is blijkbaar niet bereid het voorstel over te nemen. Wil de heer Oduber zijn voorstel handhaven?

DE HEER G.A.ODUBER: Ja, Mijnheer de Voorzitter, en ik vraag hoofdelijke stemming.

DE VOORZITTER: Mijnheer Oduber wilt U Uw voorstel even formuleren voordat wij overgaan tot stemming?

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, despues di articulo 16 ta bin un adicion na articulo 16 cual ta bisa cu e opbrengst di logeergastenbelasting ta worde bestemd na e post den begroting na uitgaven, conoci como bevordering voor het toerisme.

Het voorstel van de heer Oduber wordt verworpen met 11 stemmen tegen en 10 stemmen voor.

Tegen stemden de leden: C.Yarzagaray, D.G.Croes, A.M.Arends, A.Werleman, J.Maduro, G.F.Croes, C.B.Boekhoudt, M.Croes, D.I.Leo, E.M. de Kort en C.E.Lacle.

Voor stemden de leden: V.Kock, J.A.C.Alders, H.R.Dennert, O.Croes,, G.A.Oduber, B.R.Werleman, L.A.I.Chance, E.R.Finck, D.C.Mathew en D.Tromp.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt artikel 17, 18 en 19 aangenomen.

De P.P.A.-fraktie wenst hoofdelijke stemming op het ontwerp in zijn geheel.

Het ontwerp wordt in zijn geheel aangenomen met 11 stemmen voor en 10 stemmen tegen.

Voor stemden de leden: C.Yarzagaray, D.G.Croes, A.M.Arends, D.I.Leo, G.F.Croes, C.B.Boekhoudt, M.Croes, E.M. de Kort, A.Werleman, J.Maduro en C.E.Lacle.

Tegen stemden de leden: V.Kock, D.Tromp. B.R.Werleman, J.A.C.Alders, L.A.I.Chance, H.R.Dennert, E.R.Finck, O.Croes, D.C.Mathew en G.A.Oduber.

7. Ontwerp-eilandsverordening regelende de heffing en inning van rechten voor het hebben vaneen vergunning voor het gebruik van niet openbare eilandsgronden in verband met de levering van brandstoffen en smeeroliën aan luchtvaartuigen op de Prinses Beatrix Luchthaven. (Ag.no. 10385; bijlage 1968 no. 97)

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, riba un agenda-punt anterior diputado Lacle a bisa riba e belasting aki cu ta relativamente chikito pa e transaccionnan financiero cu ta tuma lugar den e partidanan cu ta worde influencia door di e belasting aki mi ta kere cu aki oposicion por ta loyal, manera diputado Laclé a menciona, y nos kier a propone pa subi cada un di e belastingnan aki dobbel di loke Bestuurscollege a propone.

DE VOORZITTER: Mijnheer Oduber, voor welke belasting was dit?

DE HEER G.A.ODUBER: Alle belastingen die hier ter sprake zijn.

DE VOORZITTER: Wij gaan thans door met de algemene beschouwingen en wij zullen het voorstel van de heer Oduber aan het einde aan de orde stellen.

DE HEER O.CROES: Señor Presidente, den esaki oposicion kier yuda Bestuurscollege si acaso nan bay door cu e rioleringbelasting cu lo trece aden solamente f.12.000,--. Aki nos proposicion ta trece mucho mas den caha di gobierno.

DE HEER J.A.C.ALDERS: Señor Presidente, considerando e hecho cu e instancianan for di cual e gemeente-belasting aki ta cay mi ta kere cu lo mi tin, den e caso aki, e mesun idea cu Señor Betico Croes kende a bisa cu aki nos ta confronta un belasting cu no ta cay riba e pueblo.
Mi ta kere cu den e caso aki lo tabata hustifica pa double-up e sumanan cu ta poniden e ontwerp aki. Naturalmente haciendo esaki e suma total di e entrada di e belasting tambe lo worde redobla. Den e caso aki no solamente Bestuurscollege sino tambe partidanan den gobierno lo apoya e proposicion. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, wij worden vele keren beschuldigd dat wij niet een loyale oppositie voeren. Door dit voorstel tonen wij weer dat wij wel loyaal zijn.
Wanneer wij de noodzaak zien in iets zijn wij niet alleen bereid om voor een voorstel te stemmen maar zelfs om vooruit te lopen op het voorstel van het Bestuurscollege en in plaats van dit te aanvaarden zoals het is, het te verdubbelen. Wij hebben al de hele morgen gedebatteerd over een voorstel die ingetrokken werd alhoewel wij zoveel erover hadden gesproken.

Het Bestuurscollege was niet eens met de oppositie dat dit geen zin had maar toen men in dwang kwam met de heren die het Bestuurscollege steunen was men wel bereid om het in te trekken. Ik heb het namelijk over de rioolbelasting. Wij waren tegen de rioolbelasting omdat wij meenden dat dit direkt op de schouders van de bevolking zou komen. Degenen die grote winsten maken moeten aangeklapt worden en wanneer je klapt moet je ook hard klappen zodat zij kunnen voelen en betalen. Degenen die de winsten maken moeten betalen voor de vooruitgang van Aruba. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, mi ta haya mi confronta cu un situacion poco straño como si fuera cu tin poco Buchi Robes sinta aki den awe tardi. Awe mainta mi a haya un papel den mi man unda mi partida hunto cu gobierno a worde acusa cu nos ta tira santo den wowo di pueblo.
Pero, Señor Presidente, promer e hendenan di oposicion ta contra un hisamento y despues nan kier dobbel e suma. Laga nos ser franco y sincero, Señor Presidente. Laga esnan cu ta na fabor di djé vota pé y esnan cu ta contra djé, pa nan mes motibo, vota contra djé.
Ta bira tardi caba y tur hende ta cansa.
Mi ta convenci cu Bestuurscollege mester a tene cuenta pa bisa Raad e motibonan pa cual e prijsnan aki a worde teni asina. Mi no ta kere cu mi ta asina anti-Arubiano cu awor mi ta vota pa accepta un proposicion cu ta hacié dobbel solamente pasobra e ta mas cara cu Corsow.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER M.CROES, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, mi ta sinti mi masha contento cu por fin un esfuerso ta worde haci door di e apreciable cabayeronan di oposicion pa presta un contribucion positivo na gobernacion di Aruba. Lastimamente cu e esfuerso aki tambe ta keda limita na falta di preparacion.
Mi ta contento pasobra e proposicion di Señor Oduber ta garantisa anto cu en todo caso esun di Bestuurscollege ta acceptable pa nan y cu nan ta reconoce e principio di e puesto aki y cu en todo caso nan lo bay di acuerdo cu e minimum cu Bestuurscollege ta proponé.
Mi no a tende den e proposicion di Señor Oduber e consideracionnan pakiko e ta propone pa redobla e belasting. Pakiko no triplé of cuadruplé?
Nos a haci e proposicion aki despues di un estudio y nos tin bon motibo pakiko nos a proponé di tal forma.
Nos ta situa geograficamente den e territorio di Caribe y nos ta forma parti di e mesun territorio di Corsow y Corsow tin un cobro similar.
E tarifanan aki ta basa ariba e tarifa di Corsow. Si nos bay redoblé nos ta bin den un posicion desfavorabel en bista cu Corsow.
Naturalmente ya mi ta tende e miembronan di otro banda ta bisa cu aparentemente nos no a tuma esaki na consideracion na e ponemento di e logeergastenbelasting. E asunto ta henteramente diferente, Señor Presidente. Den e caso di e logeergastenbelasting esey tabata worde imponi ariba turismo y nos sabi cu Corsow tambe ta consideré.
Aki e no ta bay ariba turismo pero e ta un cobro cu ta existi caba den otro territorio.
Den promocion di turismo ya nos ta hopi avansa y nos ta na e punto unda cu nos ta sinti cu nos por impone e cobro ey cu tur trankilidad.
E cifranan di e aumento di turismo ta demostra esey y e prognosenan pa aumento di e industria di turismo ta indica cu nan lo sigui crece cu paso rapido. Sinembargo den atraccion di lineanan aerea pa e territorio aki ainda nos ta den e estadio di principio. Nos no tabatin asina hopi exito ainda cu atraccion di linea aerea pa e territorio aki y si nos bay pone nos mes den un posicion cu ta desfavorabel pa competi cu otro islanan rond di nos, nos no ta kere cu nos lo tin mucho exito den futuro tampoco.

Tambe tin e hecho cu actualmente nos sabi cu a lo menos un linea aerea ta haya aprobacion pa bula ariba Aruba y cual ta worde spera pa cuminsa pronto cu su vuelonan. Sinembargo e horario di e linea aerea aki no a worde publica ainda. E compromisonan no ta existi y door di redobla un cargo sin ningun base nos por bien perde nos promer cliente cu e accion aki cu ta worde proponi door di banda di fraccion di Partido Patriotico Arubano. Pesey mi ta propone pa Bestuurscollege mantene su mes na su proposicion cual proposicion ta inclui cifranan cu por worde reconsidera segun e necesidad ta presenta. Awor nos ta convenci cu e necesidad no a presenta ainda pa impone un cargo tan pisa manera ta worde proponé door di Señor Oduber su fraccion.

DE VOORZITTER: Thans gaan wij over tot de tweede ronde.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, mi a spera di tende algun remarca di nos apreciable diputado di Finansas pero mi no a tende nada.
Asina ta e lo concludi di esey cu no obstante den voz halto e a haci un cierto toezegging na e partida di oposicion pero na e momento cu e mester a pone e puntonan riba e i e a keda keto.
Señor Presidente, e redoblamento di e belastingnan aki ta presenta segun calculonan cu nos a haci riba un venta di mas di f.2.000.000,-- pa aña. Sesenta mil florin ta un parti relativamente chikito.
Na e momento cu mi a haci e proposicion aki ta duel mi cu Señor Max Croes no tabata atento pero mi a menciona cu e total di belasting aki ta relativamente chikito na e transaccionnan financiero grandi y e partidonan cu ta tuma parti den e belasting aki.
Señor Presidente, aki nos ta kere cu e f.60.000,-- extra cu nos proposicion lo trece pa gobierno insular di Aruba ta no solamente 5 biaha mas halto di loke nan a spera di e rioolbelasting cu a cay bek riba nan pero mi ta kere cu ésaki lo no ta di influencia absoluto riba e atraccionnan di linea aerea na nos isla.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER M.CROES; GEDEPUTEERDE: Mi tin solamente un remarca, Señor Presidente. Mi no por ta di acuerdo cu e belasting mester worde redobla solamente pa motibo cu e opbrengst ta relativamente chikito en comparacion cu e sumanan cu ta envolvi. Esey no tin nada di haber al caso, Señor Presidente. Nos ta tene en realidad dilanti di bista cu si nos accepta e proposicion aki nos ta dobbel mas cara cu territorio insular di Corsow cu ta competi cu nos pa atraccion di linea aerea.
Y nos a pone nos mes den un posicion cu nos no por wanta e competicion aki. Esey ta e peliger grandi. Y aunke con relativamente chikito e opbrengst ta en comparacion cu e sumanan di e transaccion mi por argumenta cu no ta berdad pasobra en efecto e aumento cu ta worde proponi ta 100% y bo no por papia di relativamente chikito.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, mi tabata sigur cu e miembro Oduber lo a bisa cu e no a tende mi stem en cuanto su remarcanan. E proposicion di Señor Oduber no por worde accepta na e momento aki. E ta un belasting nobo y Señor Max Croes a bisa cu nos ta competi cu Corsow en cuanto mas linea aerea.
Señor Presidente, ya cu esaki ta un belasting nobo laga nos lagé asina y mira e consecuencianan y no pidi di biaha pa doblé.
En cuanto e f.4.000.000,-- cu Señor Oduber a referi na djéle mi kier a bisa Señor Oduber cu su fraccion por bin den Staten y pidi aumento riba winstbelasting. E ora ey via winstbelasting por tin efecto riba e f.4.000.000,-- cu e compañianan aereo ta duna e servicionan aki.
En cuanto oposicion leal pa hisamento di mas belasting mi kier bisa cu ta berdad.

Pero esaki ta un belasting nobo y laga nos mira promer kiko lo ta e consecuencianan.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, mi no por sigui e argumentacion di diputado Laclé en cuanto aumento di un winstbelasting.
Aparentemente e ta prefera di cohe un belasting cu ta bin totalmente na fabor di gobierno insular, tira riba winstbelasting locual parcialmente so nos por disfruta di djé.
Pero, Señor Presidente, en cuanto e argumento di diputado Max Croes cu esaki lo por stroba e atraccion pa e linea aereanan por bin Aruba mi mester bisa cu mi ta kere cu e tabatin experiencia caba na Corsow cu durante añanan cu Corsow sí tabatin e belasting aki e no a afecta en absoluto linea aereanan cu tabata competi cu otro pa haci e vuelonan ariba Corsow. Esaki ta algo cu no tin nada di haber al caso mescos cu e aña cu a caba y a proba cu Corsow, no obstante cu nan sí tabatin e tipo di belasting aki y Aruba no, toch a atrae lineanan nobo pa aterisahe na Corsow. Asina ta door de redobla e belasting aki é ta kere cu e lo mester tin efecto alguno riba e linea aereanan cu lo por ta interesa pa bin Aruba. Sinceramente mi ta di opinion cu e belasting aki por worde redobla hustamente pasobra esaki, manera Señor Max Croes a bisa den un punto di agenda anterior, ta algo cu ta bin pa e deficit cu nos tin di cinco ciento y pico mil florin na e mantenecion di e aeropuerto cu ta indirectamente of directamente un facilidad turistica atroba y cu no ta worde recarga ningun manera riba schoudernan di e comunidad. Masha danki.

DE HEER M.CROES, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, mi no por comprende con Señor Oduber kier mantene cu un redoblamento di un impuesto proponi cu ta aumento di 100% di loke e ta intenciona pa ser, no por laga di tin afecto adverso ariba e lineanan aereo cu nos ta purba di atrae.
Cu e cobro aki durante e aña cu Corsow tabatin é y Aruba no tabatin é por tabatin algun efecto ta duro pa huzga. Por bien ta cu hopi avionnan cu no a tuma combustible na Corsow no a sigui. Ta un principio di economia den sentido comun cu hende ta puntra unda bo ta haya e mesun articulo na prijs mas abao. Bo ta lanta bo negoshi unda bo posibilidadnan pa tin ganashi ta mas grandi. Papiando den termino di linea aerea podiser tur hende no ta comprende pero mi sabi sigur cu Señor Oduber ta convenci di e hecho cu si un dentista ta cobra f.11,-- pa ranca un diente y e otro f.10,-- y tur dos ta haci e mes trabao sigur bo ta bay na esun cu ta cobra solamente f.10,--. Cu esaki mi ta kere cu mi a clarifica e problema aki. Masha danki, Señor Presidente.

DE VOORZITTER: Het voorstel van de heer Oduber wordt dus niet overgenomen door het Bestuurscollege.
Wordt het voorstel van de heer Oduber ondersteund?

De heren B.R.Werleman en L.A.I.Chance ondersteunen het voorstel van de heer Oduber.

DE VOORZITTER: Wenst iemand hoofdelijke stemming?

De heer A.M. Arends wenst hoofdelijke stemming.

DE VOORZITTER: Gestemd wordt op het voorstel van de heer Oduber en het voorstel houdt in dat de tarieven in dit ontwerp worden verdubbeld.

Het voorstel van de heer Oduber wordt verworpen met 11 stemmen voor en 8 tegen.

Tegen stemden de leden: C.B.Boekhoudt, M.Croes, E.M. de Kort, A.Werleman J.Maduro, C.E.Lacle, C.Yarzagaray, D.G.Croes, A.M.Arends, D.I.Leo en G.F.Croes.

Voor stemden de leden: O.Croes, G.A.Oduber, V.Kock, D.Tromp, B.R. Werleman, J.A.C.Alders, L.A.I.Chance en H.R.Dennert.

DE VOORZITTER: Thans gaan wij over tot de artikelsgewijze behandeling.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt artikel 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7 aangenomen.

Hoofdelijke stemming wordt gevraagd op het ontwerp in zijn geheel.

Het ontwerp wordt in zijn geheel aangenomen met 15 stemmen voor en 5 stemmen tegen.

Voor stemden de leden: E.M. de Kort, A.Werleman, J.Maduro, C.E.Lacle, C.Yarzagaray, D.G.Croes, A.M.Arends, J.A.C.Alders, D.I.Leo, L.A.I. Chance, H.R.Dennert, G.F.Croes, O.Croes,M.Croes en C.B.Boekhoudt.

Tegen stemden de leden: D.C.Mathew, G.A.Oduber, V.Kock, D.Tromp en B.R.Werleman.

8. Ontwerp-eilandsverordening tot wijziging van de Invorderingsverordening Aruba 1953 (Ab. 1953 no. 22). (Ag.no. 6964; bijlage 1968 no. 62)

DE HEER H.R.DENNERT: Mijnheer de Voorzitter, de ontwerp-eilandsverordening die ter behandeling voor ons ligt heeft veel stof doen opwaaien. Dit ontwerp was meer geschikt om op de openbare vergadering van de Raad van 25 november 1968 behandeld te worden.
Wij hadden toen een telegram van de Kamer van Koophandel en Nijverheid en de Arubaanse Vereniging van Handel en Industrie ontvangen en zij wilden in de gelegenheid gesteld worden gezichtspunten en bezwaren bedrijfsleven naar voren te brengen alvorens definitieve beslissing te nemen. Mijnheer de Voorzitter, in die vergadering werd dit uitgesteld.
De aanbiedingsbrief van het Bestuurscollege in verband met deze zaak is op eerste gezicht zeer logisch opgesteld.
Maar, Mijnheer de Voorzitter, net zo logisch klinkt de brief die de beide genoemde organisaties aan het Bestuurscollege gezonden hebben en waarvan de Eilandsraad een afschrift ontvangen heeft. Het is logisch, dat deze beide organisaties zich fel bezetten tegen de bewering van het Bestuurscollege doordat de rente van 3% die nu op achterstallige belasting betaald moet worden een zeer aantrekkelijke vorm van kredietverlening is.
Verder is de redenering zoals in deze brief gesteld dat de schuld niet puur en alleen kan worden gezocht in de nalatigheid van de belastingschuldigen niet alleen logisch maar zeer zeker ook de waarheid.
Hier doet zich dus een geval voor dat wij moeten gaan kiezen tussen twee meningen. Natuurlijk zijn er dan enkele vragen die oprijzen en als leidraad moet men dan nemen het schrijven van het Bestuurscollege dd. 17 december 1968 als antwoord op bovenaangehaalde brief van Kamer van Koophandel en Nijverheid en van de Vereniging van handelaren.
Als wij nu deze brief bekijken van het Bestuurscollege dan moeten wij constateren dat hij zeer geruststellend is. Het Bestuurscollege heeft dit verwoord aan zijn eerdere redenering en waar het Bestuurscollege stelt, overigens ten onrechte, dat door genoemde organisaties geen nieuwe

gezichtspunten naar voren zijn gebracht heeft het Bestuurscollege in deze brief de argumenten zoals in haar praeadvies naar voren gebracht geen kracht kunnen bijzetten. Integendeel. Het is en blijft een feit, Mijnheer de Voorzitter, dat het hier gaat om de belastingschuldige, dus om degene die de belasting moet betalen. Hij wordt hier de dupe van. Dan doet zich meteen de vraag op, wie van alle categorieën belastingschuldigen het meeste belasting achterstallig hebben. De handelaar? De mensen met grote inkomen? De middenstander of de kleine man?
Ik heb mij laten vertellen dat het de middenstander en de kleine man zijn die de grootste achterstanden hebben. Ik zou graag willen dat het Bestuurscollege dit tegenspreekt indien het niet waar is.
De Kamer van Koophandel en de Vereniging van Handelaren hebben natuurlijk in de eerste plaats, wanneer zij zich verzetten tegen de redenering van het Bestuurscollege, dat het huidige percentage van 3% een aantrekkelijke vorm van kredietverlening is.
Mijnheer de Voorzitter, de groep die de grootste achterstand heeft heeft helemaal geen krediet. Het enige krediet dat zij kunnen krijgen is bij de Overheid, namelijk om hun belastingachterstand te betalen. Daarbij komt dan ook dat het heel vaak niet de schuld is van de belasting-plichtige dat hij achterstand heeft. Inderdaad worden er soms drie of meer aanslagen tegelijk gekregen. Daartegenover stelt het Bestuurscollege dat het de schuld is van de Landsregering, van de Inspectie der Belasting.
Mijnheer de Voorzitter, dat kan waar zijn, maar het is een flauw excuus De Landsregering en de Inspectie der belastingen doen dit ook niet expres. Zij zitten ook met een personeelstekort net zoals het eilandgebied dit heeft bij de afdeling Financiën. Maar het doet er niet toe wiens schuld het is. Zeker is het dat het niet de schuld is van de belastingplichtige. Maar hij wordt er wel de dupe van. Deze stijging van rente percentage is niets anders dan een verkapte belastingverhoging. En deze gaat drukken op de kleine man, de arbeider die nu hier werkt en dan daar. Over twee of drie jaar komt hij en dan zegt hij, "mira kiko ta pasa. Nan a dal mi duro cu inkomstenbelasting y awor mi mester paga f.40,-- riba aña 1965. Con mi ta bay haci paga esey? U kunt een man dan vertellen dat hij naar de Ontvanger moet gaan om een regeling te treffen. Maar nu zal hij nog drie procent moeten betalen maar als dit voorstel wordt aangenomen zal hij 7% moeten betalen.
Bepalen wij ons even bij de handel, is het dan ook niet zo dat de handel soms maanden lang moet wachten op declaraties die men indient bij de Overheid? Dit is dan de schuld van de Overheid, dus van het eilandgebied. En de handel moet 7% bankkrediet betalen. Maar ik heb al gezegd dat de Overheid te kampen heeft met een personeelstekort.
Als wij nu het kernpunt gaan bekijken van deze hele zaak, dan zien wij het feit dat het eilandgebied kasgeldleningen moet aangaan met 7% 's jaars om het hoofd boven water te kunnen houden.
Is het wel waar dat dit alleen maar gedaan moet worden omdat er een belasting achterstallig is? Helemaal niet, Mijnheer de Voorzitter.
Het is toch een feit dat een belangrijk deel der belastingbetalers, namelijk ambtenaren, het verschuldigde bedrag betalen over een bepaalde periode. De kleine man heeft dit voordeel niet. Het feit blijft bestaan dat al was er geen belasting achterstallig de Overheid toch zou moeten werken met kasgeldleningen. Theoretisch en praktisch zal de Overheid nimmer zonder kasgeldleningen kunnen werken. In de zin van het praeadvies dat luidt: "Het eerst later incasseren van de belasting heeft immers in ruime verband, enz." Mijnheer de Voorzitter, dit geeft tot gevolg dat het eilandgebied zelf kasgeld moet lenen om feitelijk aan de eigen verplichtingen te kunnen voldoen. Ik heb al gesteld dat het eilandgebied nooit zal kunnen werken zonder kasgeldleningen.
Mijnheer de Voorzitter, deze zin klinkt wel groot, maar het is volgens mij toch een zwak argument.

Het is waarschijnlijk om deze logica dat de Kamer van Koophandel en de Vereniging van Handelaren in de laatste alinea van hun brief schrijven: "het komt ons dan ook uitermate wenselijk voor dat zou Uw College van mening zijn de voorstane wet wijziging door te voeren een bepaling te willen opnemen dat de voorgestelde wijziging kracht van wet zal krijgen ten aanzien van de aanslagen in de inkomstenbelasting op te heffen met ingang van januari 1969, zodat de grote categorie van belastingschuldigen als in de voorlaatste alinea bedoeld niet door nieuwe maatregelen zullen worden getroffen".
Mijnheer de Voorzitter, wij zijn om bovenaangehaalde argumenten - dus vooral omdat het hier de kleine man zal treffen - tegen dit voorstel om het rente-percentage op achterstallige belastingschulden van 3- tot 7% per jaar te brengen. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, lo mi kier haci dos pregunta en coneccion cu esaki pa mi por clarifica mi mes posicion.
Señor Presidente, ta berdad cu belasting ta cobrabel despues di e promer cuartal of ta ora bo haya aanslagen for di 4 of 5 aña e ora ey bo debe belasting? Tambe mi kier a puntra kiko Bestuurscollege ta interpreta como "kleine man".
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, maske cu di banda di pariba nos ta bay tende cu ta un milagro, ami tambe ta haya cu promer cu nos bay over na duna aprobacion pa e ontwerp-eilandsverordening aki lo ta bon si nos por haya tende di Bestuurscollege si realmente e aumento aki lo bay efecta esnan cu ta den posicion di paga, of cu tambe lo e bay afecta e hendenan cu ta cay den e categoria di menos entrada. Si nan ta worde afecta lo mi desea di sabi promer cu tur cos ki suma tin afor na achterstallige belasting. Tambe mi kier a sabi ki percentage di achterstallige belasting ta debi na esnan cu tin entradanan mas abao. Lo mi desea masha hopi si nos por a haya e informacion aki pa nos por haya un mihor idea ki efecto e cambio lo tin, especialmente riba e hendenan di poco entrada.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, pa clarifica e proposicion aki un poco mi kier sabi di boca di e diputado di Finansas si e aumento di e interes aki ta na vigor of lo worde poni na vigor pa tur belastingschuldigen di e belastingjaar aki of promer di e aña aki. Si ta asina mi ta haya masha straño cu hende cu debe na un caminda, sea gobierno of un cas comercial y e hende ey cu e debe a biséle cu e tin di paga tres of 4% di interes riba su debe di pronto, especialmente siendo Gobierno Insular, ta aumenta e interes aki na 7%. Lo no ta mas husto y mas correcto, si en caso Bestuurscollege ta insisti pa aumenta esaki, pa no aumentéle.

DE HEER A.WERLEMAN: Señor Presidente, lo mi kier sabi si e diputado di Finansas por bisa nos cuanto e total di e belasting atrasa ta y tambe un specificacion di cuanto porciento ta di empresa, cuanto porciento di persona priva cu por paga y cuanto porciento ta cay bao di e categoria di loke nan ta yama homber chikito.
Señor Presidente, mi sabi cu tin hopi belasting atrasa cu no a worde cobra. Casualmente mi a papia cu un persona cu ta traha na un empresa y e a bisa cu for di februari 1966 e ta traha y nan ta kita su belasting for di djé, pero cu te ainda e no a haya un cobransa. Mi no sabi ta kende tin falta. Mi ta calcula cu e cobransa ta sali for di Gobierno Central. Mi no sabi cu nan a hacié pa malo of cu nan a lubida.
Señor Presidente, esaki ta un ehempel pero por tin hopi mas caso. Tambe mi a weita un biaha cu un persona a yega su cas y e a haya 10 envelop di biaha di cobransa. Atrobe esey ta Gobierno Central pasobra nan por economisa.

E punto aki por worde treci den Staten pasobra pakiko cada uno mester bin den un envelop. Señor Presidente, esnan cu ta den Staten por trece dilanti pakiko no por bin cu un loonbelasting pasobra esey ta yuda e homber chikito hopi mas. Masha danki, Senor Presidente.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, Señor Werleman a puntra si ta posibel cu e miembronan por a haya un specificacion a base di percentahe, esta cuanto e homber chikito ta atrasa y e percentage den diferente categorianan di e debedornan di belasting. Nos no tin e informacion aki pero nos por mandéle pa Raad por escrito.
En cuanto di e remarcanan di mi colega Dokter Dennert lo mi kier a comenta lo siguiente. Dokter Dennert a bisa cu e aumento di interes aki riba belasting atrasa ta cay riba e homber chikito. Ami mescos cu Señor Maduro hopi biaha aki den Raad a puntra ta cual ta e homber chikito. Manera Señor Presidente sabi no mucho dia pasa nan a bin cu un socialisering di belasting y aparentemente a worde estableci den Staten ta cual ta e homber chikito. Asina ta si nos sigui e inkomstenbelasting nos por deduci anto cu e entrada minima ta e homber chikito.
Tambe Dokter Dennert a bisa cu nan no ta di acuerdo cu e aumento aki y cu nan no ta hayéle husto pasobra nan no ta kere cu ta interes nan ta gana door di no paga belasting na tempo. E atraso di belasting of e parti mas grandi anto di e debedornan di belasting ta sinta den e middenstand. Den e middenstanders bo ta haya empleadonan di gobierno y empleadonan priva. Di empleadonan di gobierno e placa di belasting ta worde teni aden na momento cu e ta ricibi su sueldo y idem ta na Lago. Tambe hopi empresanan priva ta haci uso di colecta belasting for di e trahadornan. Debedornan di belasting ta varia. E hecho cu e remarcanan di e dos instancianan cu hopi biaha nan ta haya dos cobransa den un solo biaha, ta sinta den e hecho cu e personanan mes ta tarda pa manda aden nan placa.
Mi por bisa cu tin varios personanan cu promer cu e ricibi su papel mes - esta e cobransa - e ta deposita na Ontvanger e suma cu e ta calcula cu e lo mester bay paga na belasting. Fuera di esey belasting por worde paga den termino. Asina ta, ta e hendenan mes no ta presenta nan cuenta na tempo pa asina nan por yega na e suma cual nan debe.
Lastimamente Señor Dennert tin cu trece Land y e isla di Corsow aki den. Pero Land ya tin 30 aña cu nan ta cobrando 6%.
E Territorio Insular di Corsow, desde cu e sistema autonomo a bin na vigor, tambe ta cobra 6%. Manera bo sabi, Señor Presidente, ora bo tin cuenta na cierto firmanan - sea cu ta un homber chikito of un homber grandi - bo ta ripara bao di algun di e cuentanan 3% of 4%.
Tin di nan ta pone 1/2%. Asina ta nos por deduci cu e comerciantenan ey tambe ta cobra interes riba un debe atrasa.
Dokter Dennert a bisa cu gobierno lo mester haci kasgeldlening. Ami kier bisa cu si nos mester bay paga 7% di interes pa haci diferente pagonan cu gobierno tin cu haci, entre otro pa paga voorschot na ambtenaren y bonus na arbeidernan, mi ta haya cu esey ta mas cu husto cu gobierno tambe por exigi pa e debedornan paga 7% ey di interes.
Señor Presidente, mi nó por a comprende loke mi a lesa den corant cu e loonbelasting no por bin na vigor ainda pasobra nan no tin empleadonan cualifica pa administra esey. Mi no ta drenta den debate di esey pero mi kier a bisa cu mas tempran e loonbelasting bin na vigor mas mihor lo ta pa e pagadornan di belasting, especialmente pa e middenstand y tambe loke nos ta cualifica e homber chikito.
Señor Maduro a constata cu belasting ta pagabel den termijn.
Esey ta berdad, Señor Presidente.
Señor Oduber a bisa tocante e 7% cu ta worde aproba door di Raad pa cuminsa for di dia promer di januari 1969. E belasting di 1967 te cu dia 31 di december 1968 ta keda na 3%. E 7% ta cuminsa dia promer di januari 1969. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, mi no a haya un contesta manera mi a desea di haya. Por ta cu Señor Lacle no a comprende mi bon. Mi a pidi si nos por a haya e percentahe di e belasting cu ta atrasa pa nos por haya un idea cu ora esaki pasa ken lo worde afecta.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, ora mi a contesta Señor Werleman mi a bisa cu nos no tin e informacion aki cu nos. E pregunta di Señor Arends ta, segun mi, mescos cu esun di Señor Werleman. Pero nos por duna Raad e contesta por escrito.

DE HEER H.R.DENNERT: Mijnheer de Voorzitter, zoals gewoonlijk hebben wij zo even een rustig en zakelijk antwoord gehad van de heer gedeputeerde van Financien op hetgeen hier naar voren gebracht is.
Het spijt mij wel dat de gedeputeerde niet met exacte cijfers kon komen hetgeen voor mij belangrijk is maar ook begrijpelijk.
De redenering van de gedeputeerde is, zoals ik in de eerste ronde al gezegd heb, zeer logisch. Ik begrijp het volkomen. Maar het blijkt wel een feit dat wanneer wij deze verhoging gaan aanvaarden dat er mensen zullen zijn die het moeilijk kunnen missen. Het heeft geen nut om te gaan debatteren wie de kleine man is en tot hoe ver de middenstand zich strekt. Met kleine man en met middenstand bedoel ik mensen die het niet zomaar voor het grijpen hebben en die bijvoorbeeld een lange tijd moet sparen om een ijskast te kopen of iets dergelijks. Daar zit de grote belasting achterstallig.
De gedeputeerde zei dat het eilandgebied kasgeldleningen aangaat om bonus uit te betalen. Kasgeldlening moet aangaan om verschillende andere verplichtingen te voldoen. Wij zeggen weer dat de Overheid nooit kan werken zonder kasgeldlening. Het is nu natuurlijk de vraag, hoe groot het verschil in kasgeldlening zou zijn ware er geen belasting achterstallig. Ik geloof dat dit op zijn geheel niet zo'n groot bedrag zou uitmaken. Daarom blijf ik bij mijn redenering dat ik het dus niet eerlijk vind dat hier plotseling op de mensen die minvermogend zijn alshetware een soort belastingverhoging toegepast wordt.
In verband met de opmerking van de gedeputeerde over hetgeen de Minister van Financiën in de Staten gezegd heeft, wil ik niet in debat treden.
Maar ik weet ook dat hij gezegd heeft dat men niet genoeg geschoold personeel heeft om deze belasting door te voeren. Hij heeft als eerste argument naar voren gebracht dat de situatie in de kleine bedrijven van dien aard is dat het moeilijk zal zijn om een riool belasting door te voeren.
Mijnheer de Voorzitter, verder heb ik niet veel toe te voegen.
Aan hetgeen ik reeds gezegd heb in de eerste ronde blijft er bij dat ik van mening ben en blijf, dat dit vooral zal leunen op degenen die het moeilijker hebben in onze gemeenschap. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, por ta cu nan a comprende bon y por ta cu mi a comprende malo. Señor Presidente, ami tambe ta haya 7% poco pisa. Segun mi ta duro pa nos bay papia si nos ta bay papia di percentahe nobo y cu si tin hende cu lo bay debe belasting den futuro y cu 7% ta pisa.
En cuanto e belasting atrasa despues di 1968 cu no ta paga ainda algun di nan por a gana durante 1966 f.5.000,-- y ningun hende no a cobra nan te awor, pa cualkier motibo, por ta pisa pa awor bay cobra nan riba e debenan bieuw 7%. Pero segun mi ta comprende esey no ta e caso.
E caso ta cu e belasting di dia promer di januari 1969. Mi ta hayé un ridicules pa nos bay sinta aki debati cu 7% ta pisa riba un belasting cu nan no debe ainda y cu nan ta bay debe.
Nan sabi cu nan ta bay debé.

Nan sabi cu nan a traha y nan sabi cu si nan keda atrasá nan lo tin cu paga 7%. Toch nos ta sinta defende nan. Nos ta duna nan forsa pa nan keda sin paga belasting pa asina kleineer e trabao di gobierno. Mi no ta kere cu esey ta husto. Nos mester defende un hende ora cu for di su forsa, for di su boluntad e ta haye den dificultad. Pero no di awor caba traha medidanan pa defende un hende cu no ta paga. Esey ta absurdo.
Señor Presidente, den e caso aki Voorlichtingsdienst por haci un bon trabao. Ta nos deber di splica pueblo cu belasting ta duna nan school pa nan muchanan, caminda pa nan core riba djé cu nan auto, awa y hopi otro cos. Ta belasting ta yuda pa tur e cosnan aki. Binti-un di nos aki den ta sinta y discuti e posibilidad di traha en proteccion di personanan cu for di awe caba ta intenciona pa no paga belasting.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, tabatin un parti den e contestacion di diputado Lacle unda e a kiboca. Ora cu e a argumenta cu hopi biaha e pagador di belasting mes tin falta pasobra nan ta tarda di manda nan aangifte aden. Mi no kier bay mucho den detayes di esey. Loke sí mi sabi ta cu si un hende no manda su aangifte na tempo Inspectie der Belasting ta klaag é aan voorlopig basá riba su entrada di e aña anterior of di e aña actual. Asina ta e argumento ey cu Señor Lacle a lansa no tin asina tanto peso. En cuanto e punto di cobra belasting di 7% riba achterstallige belasting mi por comprende cu Bestuurscollege a haci esaki pa busca un forma pa haya mas hopi belasting posibel.
Mi ta duna Bestuurscollege ful rason pasobra e situacion financiera di nos eilandgebied ta un poco precaria y nan ta responsabel pa e situacion financiera di e eilandgebied. Pero mi no ta kere cu mester bay cobra 7% promer cu e eilandsverordening pasa. Laga nos sigui cobra 3% riba e belasting bieuw y di januari padilanti cobra riba tur belasting 7% y si ta posibel mas cu 7% tambe. Pero si ta posibel laga e belasting bieuw na 3%. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, lo mi ta masha corto. Lo mi kier aclarea pa Señor Lacle cu awor ey mi a papia di cuminsa cobra 7% dia promer di januari 1969 y esey ta cay exactamente den e linea di loke mi colega Albertico Arends a propone awor aki.
Mi kier bisa atrobe cu aanslagnan cu ta worde opgelegd dia promer di januari en adelante eseynan ta cobra 7% riba djé. Mi ta haya cu un debe cu un persona tin den gobierno den forma di belasting cu te awor a worde cobra 3% ta poco dificil pa di golpi hisé cu mas cu 100%.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER A.WERLEMAN: Señor Presidente, mi a haci un pregunta en cuanto e percentahenan y mi ta calcula cu e diputado no por a duna un specificacion. Pero si mi por a sabi cuanto e total ta di e achterstand esey lo ta bon pasobra e ora ey nos tin un mihor idea. Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, e proposicion di hisamento di e interes aki ta for di promer di januari 1969. Te y cu e fecha di 31 di december 1968 3% ta worde cobra.

DE VOORZITTER: Misschien mag ik even aanvullen. Ik zie een paar gezichten met grote vraagtekens. De 7% per 1 januari aanstaande zoals in het ontwerp dat hier voor ons ligt geldt ook voor de oude aanslagen.
Maar toch wil ik voorstellen om de vergadering even te schorsen zodat het Bestuurscollege zich even kan beraden hierover.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Punt van orde, Mijnheer de Voorzitter.
Ik zou willen voorstellen dit punt terug te trekken totdat het Bestuurscollege beter voorbereid is.

DE VOORZITTER: Wij zullen de vergadering eerst even schorsen, Mijnheer Chance.

De Voorzitter schorst de vergadering voor 10 minuten.

De Voorzitter heropent de geschorste vergadering.

DE VOORZITTER: Alvorens verder te gaan wil ik namens het Bestuurscollege nog even een korte toelichting geven.
Wij hebben overleg gepleegd met de deskundige en wij moeten stellen dat het ontwerp op dit punt niet helemaal duidelijk is, en om er zeker van te zijn dat iedereen begrijpt waar het om gaat en wat ook de bedoeling is van het Bestuurscollege - de bedoeling blijkt inderdaad niet duidelijk uit het stuk - en als de Raad ermee akkoord gaat dan kunnen wij de bedoeling ook vastleggen in de stukken en in de notulen.
Vanaf 1 januari 1969 wordt 7% geheven op achterstallige belasting.
Is iemand belastingschuldig van voor 1969 en hij gaat in 1969 betalen dan wordt hem behalve de belastingschuld, rente berekend. De rente zal worden berekend a 3% vanaf de dag dat hij schuldig is tot 1 januari 1969. Vanaf die datum betaalt hij 7%. Dat is de bedoeling.
Dus de 7% geldt ook voor de oude belastingen maar alleen na 1 januari 1969 wordt de rente berekend a 7%. Het is dus niet een rente die berekend wordt met terugwerkende kracht want iemand die dus op dit moment belasting schuldig is sinds 1965 en die zou dus willen gaan betalen volgend jaar die zal dan rente betalen naar rata van 3% vanaf 1965 tot 1 januari 1969, ook al gaat hij volgend jaar betalen of twee jaar later.
Maar over hetzelfde bedrag betaalt hij 7% vanaf 1 januari tot de datum dat hij het betaalt. Dat is dus de bedoeling van deze zaak. Ik heb de indruk dat sommigen van U gedacht hebt dat 7% zou worden berekend vanaf 1965 of eerder, dus sinds die persoon de belasting schuldig is.
Wij zijn hiermede gekomen aan het einde van de tweede ronde. Ik wil thans vragen of er een voorstel is van iemand want er zijn inderdaad diverse meningen naar voren gebracht. Dus ik wil nu de gelegenheid geven aan raadsleden om eventueel met een voorstel te komen.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, supone cu Eilandsontvanger a tref un regel pa un persona a base di 3% di achterstallige belasting esey ta un convenio entre dos partida. Con leuw bo por benta e convenio un banda y hacié 7% cuminsando dia promer di januari 1969 si e convenio aki ta te dia 31 di december 1969.

DE VOORZITTER: E convenio entre Ontvanger y e persona no ta tocante e rente. E convenio ta solamente tocante ki dia e ta paga e belasting.
E rente ta worde berekend dia cu e pagé. Si e dia ta na aña 1969 e rente ta worde berekend te promer di januari 1969 na 3% y despues na 7%.

DE HEER G.A.ODUBER: Señor Presidente, riba e proposicion di Señor Maduro mi kier bisa cu aunke nan no ta papia riba e interes cu ta worde paga ta un hecho conoci cu riba e belasting aki cu un hende debe 3% ta worde paga.
Señor Presidente por bisa mi si ta un hecho conoci?

DE VOORZITTER: Mi ta kere cu nos por accepta cu e ta conoci pero ami no sabi si tur hende sabi cu e ta 3%.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, als er voor 1 januari 1969 f.10.000,-- achterstallig is dan moet deze persoon 3% betalen over de f.10.000,--. Wat gebeurt er dan na 1 januari 1969? Moet hij dan f.10.000,-- plus 3% betalen en 7% wordt ook op dat bedrag berekend?

DE VOORZITTER: De rente wordt berekend niet alleen over een bedrag maar ook over een periode. Hij betaalt dus naar rede van 3% op een bedrag berekend per jaar. Dus als iemand f.10.000,-- schuldig is sinds 1965 en hij gaat nu betalen voor 1 januari 1969 dan moet hij f.10,000,-- betalen plus rente. De rente wordt berekend op 3% vanaf 1965 tot op de dag dat hij betaalt. Gaat deze zelfde man betalen op 10 januari 1969 dan betaalt hij ook f.10,000,-- plus rente. De rente wordt berekend naar 3% over de perdiode van 1965 tot januari 1969.
Hij betaalt dan 7% rente van 1 januari 1969 tot de dag dat hij betaalt.

DE HEER G.A.ODUBER: Mijnheer de Voorzitter, is dit dan 7% over f.10.000?

DE VOORZITTER: Ja, Mijnheer Oduber.

DE HEER G.A.ODUBER: Er is dus geen "accrued interes"?

DE VOORZITTER: No, Señor Oduber. Nos no ta cobra samengestelde interest. Mi ta kere cu ta duidelijk awor y cu no tin un terugwerkende kracht aki nan.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, un hende ta haya voorlopig aanslag pa paga f.10.000,-- na belasting. Nan a cobré interes riba djé. Awor ora cu e definitieve aanslag bay aden a resulta cu no ta f.10.000 e mester paga manera e voorlopig aanslag a indica pero ta f.6.000,-- so e mester paga. E interes cu nan a cobré ariba e f.10.000,-- e ta haya e cent bek?

DE VOORZITTER: E pregunta aki no tin nada di haci cu e 3% of 7%. E mes situacion e ta hayé aden cu e regla bieuw tambe. E no ta worde paga bek. Tin un cierto billijkheidsfactor y mi ta admiti cu Señor Arends den loke e a bisa, pero e contesta ta cu e no ta worde paga bek. Den e caso aki e persona ta haya restitutie riba e belasting pero no riba e rente. Pero no lubida cu e 3% ey ta worde cobra solamente ora bo ta paga laat. Si bo paga binnen e termijn cu bo tin di paga bo no ta paga rente. E termijnnan pa paga ta termijnnan largo y husto y tur hende a accepta nan semper. Mientras tanto bo paga den e termijn bo no ta paga rente.

DE HEER J.MADURO: En bista di e percentahe mi kier a bin cu un proposicion den tal forma cu tur loke ta belasting nobo di 1969 padilanti, pa esnan atrasa te cu dia promer di januari 1969, 3% manera e ta awor aki. Pa esnan cu ta atrasa despues di promer di januari 1969 solamente 5% cu dos aña. Despues di 31 december 1970 si nan ta atrasa ainda 7%. Masha danki, Señor Presidente.

Het voorstel van de heer J.Maduro wordt ondersteund door de heren A. Werleman en M.Croes.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, namens mijn fraktie wil ik zeggen dat wij het voorstel van de heer Maduro steunen, maar wij willen een amendement daarop maken. Waar het voorstel spreekt over 5% hier ook 3% te worden gebruikt.

DE VOORZITTER: Dit zal dus met zich meebrengen dat de achterstallige belasting 3% blijft over een periode van 2 jaar en dat pas over 3 jaar men een verhoogde rente krijgt van achterstallige belasting. Dus als U weet dat er een achterstand is van f.12.000.000,-- dan zullen wij nog drie jaar moeten wachten voordat meer intensieve inningen kunnen plaatsvinden.

De heren G.A.Oduber en J.A.C.Alders ondersteunen het voorstel van de heer L.A.I.Chance.

DE VOORZITTER: Aan de orde is thans het amendement van de heer Chance op het voorstel van de heer Maduro.
Wenst de heer Chance het voorstel nog toe te lichten?

DE HEER L.A.I.CHANCE: De heer Maduro heeft zijn voorstel al toegelicht en wij gaan daarmee akkoord. Wij hebben ook gedacht om in plaats van de belasting te verhogen door te gaan met 3% zodat de mensen genoeg tijd kunnen krijgen om deze achterstallige belasting te betalen.

DE HEER C.E.LACLE, GEDEPUTEERDE: Señor Presidente, e proposicion di Señor Chance no ta acceptabel pa Bestuurscollege en bista cu e achterstand cu tin den belasting.

DE VOORZITTER: Als niemand meer het woord wenst wil ik dan vragen of iemand hoofdelijke stemming wenst op het amendement van de heer Chance op het voorstel van de heer Maduro.

De heer Chance wenst hoofdelijke stemming.

Het voorstel van de heer Chance wordt verworpen met 11 stemmen tegen en 8 stemmen voor.

Tegen stemden de leden: C.E.Lacle, C.Yarzagaray, D.G.Croes, A.M.Arends, D.I.Leo, G.F.Croes, C.B.Boekhoudt, M.Croes, E.M. de Kort, A.Werleman, en J.Maduro.

Voor stemden de leden: G.A.Oduber, V.Kock, B.R.Werleman, J.A.C.Alders, L.A.I.Chance, H.R.Dennert, O.Croes en D.C.Mathew.

DE VOORZITTER: Thans is aan de orde het voorstel van de heer Maduro zoals ondersteund.

DE HEER J.MADURO: Señor Presidente, no tabata mi intencion di roba e eilandgebied entrada den e caso aki. Tabata mi intencion solamente di kita algo di entrada di eilandgebied pero na e mes un tempo trece un percentahe suficientemente duro pa nan weita e diferencia di dos porciento cu ta encurasha nan na cumpli cu nan obligacionnan y na e mes un tempo duna Bestuurscollege suficiente espacio pa e maniobra.
Aki den mi a tende cu Land a cobra 6% y cu Territorio Insular di Corsow a cobra 6% y cu nos ta bay cobra 7%. Pero si nos hisa e cos aki di golpi di 3% te cu 7% mi no ta kere cu esey ta e solucion. Pesey mi a bisa tuma dos y duna mi dos.
Masha danki, Señor Presidente.

DE HEER A.M.ARENDS: Señor Presidente, mi kier a tira un poco awa den bina, manera nan ta bisa. Lo mi kier a haci un proposicion pa tur dos banda keda contento. Laga nos bahé na 4% y mi ta kere cu "every body will be happy". Esey ta pa un periodo di dos aña y despues di dos aña e ta bira 7%.

DE VOORZITTER: Segun mi a comprende e aanslagnan despues di 1 januari 1969 ora nan ta achterstallig nan ta paga 7% rente. Esunnan promer cu 1 januari 1969 ta bay paga 4% durante dos aña. Despues di e dos aña ey nan ta bay paga 7% mescos cu tur hende. Ta bin un overgangsperiode di 3% na 4% na 7%.

DE HEER H.R.DENNERT: Mijnheer de Voorzitter, ik wil hierbij verklaren dat wij ook eens zijn met het voorstel.

DE VOORZITTER: Dan is het voorstel van de heer Maduro zoals gewijzigd door de heer Arends zonder hoofdelijke stemming aangenomen.
Wij zijn niet in de gelegenheid geweest om de wijzigingen in de redaktie op deze korte termijn uit te werken en wij zullen dat zo spoedig mogelijk doen in overeenstemming met deze beslissing.
Dit waren dus de algemene beschouwingen en wij hebben alleen besloten op het voorstel van de heer Maduro zoals gewijzigd.
Thans gaan wij voort met de artikelsgewijze behandeling.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming worden artikel en 2 en het ontwerp in zijn geheel aangenomen.

9. Brief van het Bestuurscollege dd. 16 december 1968 betreffende de beschikbaarstelling van aanvullend krediet ten behoeve van de aanschaf van een intercomsysteem voor de President John F. Kennedyschool. (Ag.no. 11970; bijlage 1968 no. 99)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit verzoek goedgekeurd.

DE VOORZITTER: Ik wil dan gaarne aannemen dat dit de laatste vergadering zal zijn van dit jaar en ik wil U mede namens het Bestuurscollege U en de Uwent allemaal een zalig kerstfeest toewensen en een gelukkig nieuwjaar.
Thans sluit ik deze vergadering. Ik dank U allen voor Uw opkomst.

De Voorzitter sluit de vergadering om 18.30 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van.........................

De Voorzitter,

De Sekretaris,